LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ
THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 46 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 14, 1980 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 69-IEJI METAI

KRISLAI

Rinkimų pasekmės
Sveikina Reaganą
63-osios metinės revoliucijos minėjimas
1981 m. ekskursijos į Lietuvą
Mūsų laikraščio 70 m. jubiliejus

IEVA MIZARIENĖ

Kaip bežiūrėtume, vis vien reikia pripažinti, kad šiais metais mažai piliečių tedalyvavo balsavimuose. Dalyvavo tik apie pusė piliečių turinčių teisę balsuoti (52.9 nuošimtis). Galime kaltinti abiejų didelių partijų kandidatų nepopuliarumą—tarp jų buvo labai mažas skirtumas, dėl to dauguma liaudies žmonių nematė reikalo net balsuoti nei už vieną, nei už kitą.

Ne tik išrinktas republikonas prezidentu, bet ir senato didžiuma dabar bus republikonų rankose. Perspektyvos nekokios . . .

□

Tarybų Sąjungos prezidentas Leonidas Brežnevas savo sveikinime Reaganui už laimėjimą rinkimuose pasisakė turįs vilties, kad santykiai tarp Tarybų Sąjungos ir JAV pagerės taikai, konsoliduoti "SALT II" sutartį.

□

Maskvoje per 63-osios metinės socialistinės revoliucijos sukakties minėjimą lapkričio 7 d. didžiausias obalsis buvo **TAIKA.**

Visame pasaulyje socialistinių šalių noras siekti Taikos.

□

Atrodo, kad 1981 metais bus ruošiamos ekskursijos į Tarybų Lietuvą dešimčiai dienų. Bus viena ekskursija birželio mėnesyje, o antra rugpjūčio, "Laisvės" direktorių tarybos ir Literatūros Draugijos Centro Komiteto vadovybėje. Kaip greit bus nustatytas tikslus ekskursijų laikas bus pranešta per "Laisvę".

□

Jau dabar laikas planuoti "Laisvės" 70 m. jubiliejaus minėjimą ateinantiems metams. Būtų labai džiugu turėti svečių iš tolimesnių kolonijų balandžio 19 d. suvažiavime ir bankete. Kiek teko nugirsti, tai dailininkas Robertas Feiferis su žmona Elena galvoja atvykti iš Floridos. Kaip žinote, Robertas apsiėmė nupiešti balandžio 10 d. "Laisvės" pirmam puslapiui gražų plakatą. Dėkojame jam ir laukiame abiejų mielų draugų pasirodymo pas mus per mūsų taip didelę šventę.

Jau vienas po kito skaitytojai ir rėmėjai prisiunčia sveikinimus šiai sukakčiai su pinigine laikraščiui parama. Dėkojame ir laukiame daugiau . . .

Ar nebūtų gerai didesnėms kolonijoms surengti minėjimus—kaip pav. Detroite, St. Petersburge, Chicagoje ir kitur? Mes iš savo pusės galėtume pagelbėti kiek tik leis galimybės.

Athens. — Apie pusantro milijono darbininkų buvo išėję į 24 val. Streiką, viešąjį susisiekimą, vandens ir elektros tiekimą, bankus, mokyklas, krautuves, oro linijas ir kt.

KOMPLIKUOJASI JAV DIPLOMATŲ PALEIDIMAS

Washington. — JAV pasiuntė savo atsakymą į Irano parlamento pastatytas sąlygas dėl JAV ambasados tarnautojų paleidimo. Valstybės sekretoriaus pavaduotojas Warren M. Christopher buvo nuskridęs į Alžyrą su grupe specialistų ir Amerikos atsakymą įteikė Alžyro užsienių reikalų ministrui, kuris savo ruožtu jį perduos Iranui, kaip Irano buvo pageidauta, kad šiame reikale Alžyras tarpininkautų.

Nors dar nebuvo skelbiama, koks konkrečiai buvo JAV atsakymas, bet spauda ir TV bei radijas informavo, kad JAV tegalinčios išpildyti dvi sąlygas, būtent: pažadėti, kad nesikišiančios į Irano vidaus reikalus ir atleisiančios užšaldytuosius Irano fondus, kuriuos prez. Carteris užšaldė. Bet JAV nesančios tikros dėl kitų dviejų sąlygų: panaikinimo JAV privačių kompanijų pretenzijų į Iraną ir dėl grąžinimo šacho turtų.

JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas bandė aiškinti Alžyro tarpininkams, kad anie išaiškintų Iranui, jog tiedu klausimai negali būti tuojau pat išspręsti, nes susieti su JAV galiojančia teisine procedūra.

JAV ambasados tarnautojai, kurie jau pradėjo antruosius metus Irano nelaisvėje, tapo perkelti į Evin kalėjimą, kuriame savo metu šachas buvo laikęs savo priešus. Nors anksčiau buvo skelbiama, kad jie bus perduoti Irano vyriausybei, bet juos dar tebelaiko Irano studentai, tie patys, kurie juos suėmė.

Teheran. — Buvęs Irano užs. reikalų ministras Sadegh Ghotbzadeh, praleidęs tris dienas kalėjime, paleistas, įsikišus daugeliui žymių Irano revoliucijos veikėjų. Jis buvo suimtas už tai, kad per TV sukritikavo Islamo kraštutiniuosius už netinkamai vedamas radijo ir TV programas.

JT mediatorius vyksta į vidurinius rytus

United Nations. — Saugumo Tarybos kvietimu, JT gen. sekretorius Kurt Waldheim parinko tarpininką, norint užbaigti karinį konfliktą tarp Irako ir Irano. Mediatorium parinktas buvęs Švedijos premjeras Olav Palme, kurio uždavinys suvesti abi kariaujančias šalis prie pasitarimo stalo. Nors abi kariaujančios pusės sutinka jį priimti, bet nesama perdaug optimizmo.

Irako sostinėje Bagdade suruošta kare su Iranu paimtų tankų ir ginklų paroda. Čia rodomi JAV ir britų gamybos tankai. Nuotraukoje—užsienio korespondentai apžiūri parodą.

PRASIDĖJO EUROPOS SAUGUMO IR KOOPERAVIMO KONFERENCIJA

Madrid. — Po ilgokų nesutarimų ir diskusijų dėl procedūrinių klausimų, lapkričio 11 d. čia prasidėjo Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, kurioje dalyvauja 35 valstybės, prieš penkerius metus Helsinkyje pasirašiusios sutartį dėl tarptautinio įtempimo sumažinimo ir žmogaus teisių gerbimo.

Šios konferencijos tikslas—apžvelgti, kas ir kaip nuveikta toje srityje per pastaruosius penkerius metus. Prieš tai panaši konferencija buvo Belgrade, Jugoslavijoje, 1977-1978 m.

JAV Komunistų partijos sveikinimas

New York. — JAV Komunistų partijos tautinis pirmininkas Henry Winston ir gen. sekretorius Gus Hall pasiuntė telegramą Tarybų Sąjungos Komunistų partijos vadovybei, pasveikindami ryšium su 63-iomis Spalio revoliucijos metinėmis.

Telegramoje pabrėžiama Tarybų Sąjungos kova už taiką ir nusiginklavimą, kas atpalaiduotų Amerikos žmones nuo juos spaudžiančių mokesčių, užgiriama Tarybų Sąjungos veikla prieš kolonializmą, imperializmą ir reakciją.

Kellog, Idaho. — Užsibaigė aštuonis mėnesius užtrukęs sidabro mainerių streikas, kurio pasėkoje buvo uždarytos kasyklos. Naujasis darbo kontraktas liečia 550 mainerius ir raštinės tarnautojus. Pakeltas atlyginimas ir pažadėta pagerinti darbo sąlygas.

NUTEISĖ DU FBI PAREIGŪNUS

FBI pareigūnai po nuteisimo—kairėje Edward S. Miller, kairėje, ir W. Mark Felt.

Washington. — Federalinis teismas užbaigė septynias su puse savaitės užtrukusią bylą, kurioje du aukšti FBI pareigūnai buvo kaltinami peržengę savo ribas ir be reikalingų įgaliojimų vykdę įsiveržimus į jiems itariamų asmenų butus ir darė kratas.

Asso. direktorius W. Mark Felt ir buvęs saugumo skyriaus viršininkas Edward S. Miller gaus po 10 metų kalėjimo ir turės sumokėti po 10 tūkst. baudos. Kaltinamieji teisinosi, kad jie veikę pagal savo viršininkų nurodymus. Šioje byloje liudijo ir buvęs prez. Richard Nixon, aiškindamas, kad jis leidęs tokius dalykus daryti, nes to reikalavusi tuometinė padėtis. Reikalas liečia buvusius aktyvistus ir jų grupes, kurie buvo priešingi karui Vietname.

Naujas darbiečių vadas

Michael Foot

London. — Michael Foot—intelektualas, kairiųjų socialistų vadas, atsidėjęs kovai už branduolinį nusiginklavimą, lapkričio 10 d. išrinktas D. Britanijos darbo partijos lyderiu.

Parlamento partijos narių balsavime jis surinko 139 balsus prieš 129 balsus, paduotus už dešiniojo sparno kandidatą Denis Healey, buvusį Anglijos finansų ministrą.

Savo pirmojoje spaudos konferencijoje po rinkimų naujasis darbiečių vadas pareiškė, kad jis visas savo jėgas skirsiąs partijos vienybei atstatyti, kad būtų kovojama ne vieno prieš kitą, bet vieningai atakuojama konservatorių administracijos politika. Jis puola tiek vidaus, tiek ir užsienių politiką, vedamą premjerės Margaretos Thatcher, kuri privedusi kraštą prie prarajos.

Michael Foot, dabar 67 m. amžiaus, daugiau kaip 30 metų išbuvęs parlamento nariu, yra labai populiarus darbiečių partijoje, kuri kad ir neremia jo šimtu procentų, bet tikisi, kad jo dėka bus pasiekta vienybės. Jis stovi už darbininkų unijas, remia nuosavybės nacionalizavimą ir yra griežtai nusistatęs prieš branduolinį nusiginklavimą, kurį jis pavadino pagrindiniu pasaulio išgelbėtoju ir pažadėjo besąlyginę kovą už jį.

Jimmy Carter gaus $69,630 pensijos

Washington. — Nors po sausio 20 d. dabartinis prez. Carteris ir nustos savo darbo, bet, kai paliks Baltuosius Rūmus, jis gaus $69,630 metinės pensijos. Tačiau tai dar ne viskas. Apie milijonas dol. yra numatyta jam administracijos pagalbai, baigiant sutvarkyti valdžios perdavimo reikalus, $150,000 asignuota per metus jo raštinės štabui trisdešimt mėnesių laikotarpiui, o slaptosios tarnybos protekcija—iki gyvos galvos.

Prezidento metinė pensija, kuri prilygsta vyriausybės kabineto nario algai, ilgainiui bus tolygio keliama panašiai, kaip ir tų narių alga.

Sveikinkite savuosius per "Laisvę"

Su žiemos šventėmis, su Naujaisiais Metais sveikinkime savo artimuosius per laikraštį "Laisvę". Bus laikraščiui parama ir pasieksite visus su vienu parašymu. Bet nedelskite—tuojau prisiųskite savo sveikinimus. Kaina $10.00

ADMINISTRACIJA

Brežnevas kviečia Reaganą darbuotis taikos labui

Maskva. — Tarybų Sąjungos spaudos agentūra Tass paskelbė, kad ryšium su republikonų kandidato į JAV prezidentus rinkimuose Ronaldo Reagano laimėjimu, Tarybų Sąjungos vadovas Leonidas I. Brežnevas pasiuntė jam sveikinimo telegramą. Kartu Brežnevas pareiškė viltį, kad jo "darbas šiame aukštame poste padėtų pagerinti santykius tarp mūsų šalių—Tarybų Sąjungos ir Amerikos žmonių ir pasitarnautų taikos labui".

Šis Brežnevo viltingas taikos reikalo pabrėžimas sutinka ir su daugelio kitų pasaulio demokratinių šalių troškimais, kai tuo tarpu reakciniai ir diktatūriniai režimai Reagano išrinkimą į būsimus JAV prezidentus aiškina visiškai priešingai—jiems svarbu, kad Reagano vadovaujama Amerika padėtų jiems išsilaikyti. Taip pat pakėlė galvas ir visi antikomunistai Pietų Korėjoje, Pietų Afrikoje, Izraelyje, Egipte ir kitur.

Viltingai apie ateities santykius tarp TSRS ir JAV išsireiškė ir TSRS ministras pirmininkas Nikolajus Tichonovas, Kremliuje kalbėdamas per Spalio revoliucijos minėjimą. Jis pareiškė, kad TSRS yra pasirengusi pasitarimams su JAV dėl ginklų kontrolės, bet nesitikėjo, kad santykiai tarp dviejų šalių gali greitai pagerėti. Jis kaltino prez. Carterį dėl "karingo antisovietizmo" ir pareiškė, kad TSRS yra pasirengusi tartis su Reaganu, nepaisant jo anksčiau pareikšto nepritarimo SALT II sutarčiai.

Tuo tarpu tradicinį Spalio revoliucijos garbei karinį paradą atidarymas, Raudonoje aikštėje TSRS gynybos ministras Dmitry Usitinov pareiškė, kad Reaganas esąs "taikos priešas" ir įspėjo, kad TSRS darys viską, kad Reaganas neįvykdytų savo rinkiminio pažado—padaryti JAV pražangesnę pasaulyje militariniai.

Reaganas apie savo užsienio politiką

Washington. — Savo pirmojoje spaudos konferencijoje į JAV prezidentus išrinktasis Ronald Reagan pareiškė, kad jo kadencijos metu būsimos derybos su Tarybų Sąjunga turėtų būti susietos su pastarosios "agresine politika pasaulyje". Esą, jo politika skirsis nuo prez. Carterio dviejose srityse: jis derėsis dėl nusiginklavimo, siejant tą klausimą su visais kitais bendrais klausimais, ir sieksiąs "nuoseklios politikos" žmogaus teisių srityje. Čia jis pabrėžė, kad jis esąs prieš baudimą "pagrindinai draugiškų" kraštų už prasižengimus žmogaus teisių srityje ir priekaištavo Carteriui už vystymą ryšių su tokiais kraštais, kur žmogaus teisės esančios "visiškai pamintos".

Reaganas paskelbė savo štabą, kuris jam padės perimti administraciją iš prez. Carterio po inauguracijos 1981 m. sausio 20 d. Jis paskyrė buvusį Securities and Exchange Commission vadovą William J. Casey to štabo pirmininku.

Vatican City. — Priimdamas naują Egipto ambasadorių, popiežius Jonas Paulius II pareiškė, jog reikia ir toliau rūpintis, kad taika Vid. Rytuose būtų pilna, kad ji išspręstų visus Vid. Rytų krizės aspektus, įjungiant Palestinos problemą ir Jeruzalės klausimą.

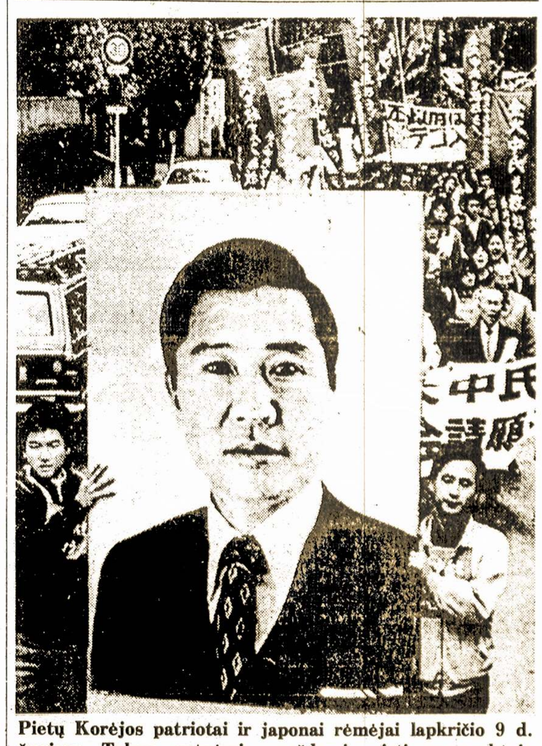

Pietų Korėjos patriotai ir japonai rėmėjai lapkričio 9 d. žygiavo Tokyo gatvėmis, nešdami mirti pasmerktojo korėjiečio Kim Dae Jung, paveikslą ir reikalaudami jam amnestijos. Pietų Korėjos prezidentu pereitą rugpjūtį tapęs karininkas Chun ir dabar pasiskelbęs prezidentu, nori Jung nužudyti, kad neturėtų konkurencijos. Jung kartu su kitais buvo teisiamas ir pasmerktas neva už ketinimą nuversti valdžią.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editorial Assistant & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... 58.00

Ką reiškia šie prezidentinių rinkimų rezultatai

Kai republikonų partija savo kandidatu į prezidentus paskyrė Ronald Reaganą, o demokratų partija dabartinį prezidentą Jimmy Carterį, mes šioje vietoje sakėme, kad didelio, pagrindinio skirtumo nebus, kuris jų laimės. Su mumis pasiliks ta pati kapitalistinė santvarka su visomis jos nedorybėmis.

Kaip žinia, rinkimus laimėjo republikonų kandidatas Reaganas, kuris Baltuosiuose Rūmuose prezidento postą užims ateinančių (1981) metų sausio 20 dieną. Mes tebesilaikome tos nuomonės, kad negalima tikėtis šioje šalyje kokių nors griežtų, pagrindinių pakaitų. Jo per rinkimus iškilmingai sudėti pažadai bus greitai pamiršti, taip, kaip buvo padaryta su prieš ketverius metus per rinkimus Jimmy Carterio sudėtais pažadais.

Sutinkame su "Daily World", kad iš šių rinkimų rezultatų ir tokio didelio republikonų partijos ir jos kandidato Reagano laimėjimo negalima ir nereikia daryti išvados, jog Amerikos liaudis labai sudešinėjo, bet kad ji tiktai išreiškė savo nepasitenkinimą esama padėtimi ir rinkosi, jos supratimu, mažesnį blogį.

Reikia pripažinti, kad D. Reagan savo rinkiminėje kampanijoje panaudojo labai gudrią ir efektingą taktiką. Kreipdamasis į balsuotojus, jis jiems sakė-patarė:

"Lapkričio 4 dieną nuėję balsuoti klauskite savęs, kaip jūs šiandien jaučiatės ir gyvenate, geriau ar blogiau, negu prieš ketverius metus. Gal tik vienas iš dešimties amerikiečių gali šiandien džiaugtis ir didžiuotis, kad jis gyvena geriau. Kiti devyni gyvena blogiau.

"Kas už tai atsakingas? Kas gi daugiau: Demokratų partija ir jos vadas prezidentas Jimmy Carteris. Tai kur logika vėl balsuoti už tą pačią partiją ir jos kandidatą? Nebūtų jokios!

"Taip, matyt, pagalvojo didelė dauguma balsuotojų beveik visose valstijose ir balsavo už republikonų partiją ir jos kandidatą Ronald Reaganą.

Kaip ten bebūtų, tikėkime, kad naujasis prezidentas tiek naminėje, tiek užsieninėje politikoje nedarys nieko, kas blogintų, sunkintų reikalus. Tikėkime, kad naminėje politikoje jis kreips daugiau dėmesio kovai su nedarbu, masiniu skurdu, su miestų puvimu, kriminalystėmis ir t. t. O užsieninėje politikoje neblogins santykių su Tarybų Sąjunga ir kitomis socialistinėmis šalimis. Tikėkime, kad jis, rimtai apsigalvojęs, priims Tarybų Sąjungos prezidento Leonido Brežnevo jam ištiestą draugystės ir bendradarbiavimo ranką.

Kitais žodžiais: Tikėkime, kad mūsų naujasis prezidentas nedarys nieko, kas blogintų tiek naminius, tiek užsieninius reikalus.

Kas ką rašo ir sako

LIETUVIŲ DARBININKŲ SUSIVIENIJIMO NARIŲ DĖMESIUI

Vėliausia "Tiesos" organas "Tiesa" išėjo pusiau sumažintas, tai yra tiktai keturių puslapių ir tiktai anglų kalba. Paduodamos dvi priežastys, būtent, stoka lėšų ir lietuviško skyriaus redaktoriaus Jono Siurbos sveikatos pašlijimas.

Sekretorės Anne Yakstis oficialis pranešimas skamba:

SPECIAL ANNOUNCEMENT

With this issue of Tiesa, a major change takes effect in its format. Henceforth it will contain four pages and be published in English only.

Faced with continually rising costs, as well as the illness of John Siurba, the editor of the Lithuanian section, the General Executive Board has with regret made the decision to eliminate the Lithuanian section. We apologize to the readers of the Lithuanian section for this move. We feel that the interests of the entire LDS can best be served in this manner.

We sincerely hope that all of our present contributors will continue to send us the material we so vitally need to keep our paper truly representative of our aims and needs. Please write even if it is in Lithuanian—we will find a way to use it.

TVARKOMI IR MEDŽIOKLĖS BEI ŽVEJYBOS REIKALAI

Lietuvos "Valstiečių laikraštyje" spalio 16 d. korespondencijoje "Fazanai Biržų krašte" skaitome:

> Medžiotojų ir žvejų draugijos Biržų skyriaus valdybos pirmininkas V. Bardzijauskas ne vienerius metus kūrė planus, kaip įveisti fazanus Biržų krašte. Jo iniciatyvai pritarė ir ilgametis J. Janonio kolūkio pirmininkas P. Beliakas, parinkęs labai nebloga vietelę naujų paukščių introdukavimui. Medžiotojų planams pritarė ir rajono LDT vykdomasis komitetas. Fazanynui skirta 2,5 ha pievų ir krūmynų. Visus įrenginius pastatė patys medžiotojai. Ypač daug pasidarbavo Šilų, Nemunėlio, Papilio, Pabiržės, Latvelių būrelių medžiotojai. Į čia ir atkeliavo 800 fazaniukų iš Panevėžio eksperimentinio medžioklės ūkio. Juos ėmėsi globoti senas medžiotojas, pensininkas K. Januševičius su žmona. Fazaniukai auga ne mėnesiais, o dienomis, ilgėja ir gražėja jų plunksnos, jau miklina sparnus. Juos iš voljero jau teks leisti laisvėn, kur bus medžiojami.
>
> Ateityje fazanyną numatoma plėsti. Kasmet bus išauginama po 1,5—2 tūkstančius gražių ir naudingų medžiojamųjų paukščių.

PATYS LENKAI APIE SAVO KELIĄ IR JOS PASIRINKTĄ KELIĄ

Spalio 18 dieną Lenkijos valdžios organas "Tribuna liudu" paskelbė straipsnį "Lenkija ir pasaulis: aiškiai nustatyta vieta". Tai nepaprastai svarbus straipsnis. Jame sakoma:

"L. I. R. vieta dabartinio pasaulio tarptautinių santykių struktūroje nustatyta aiškiai ir nedviprasmiškai . . . Lenkija yra TSRS sąjungininkė, patikima socialistinių valstybių sandraugos grandis. Su broliškomis šalimis ją taip pat sieja įvairūs dvišalio bendradarbiavimo ryšiai. Kartu su broliškomis valstybėmis mūsų šalis skiria didžiulį dėmesį įvairiopam socialistinio bendradarbiavimo plėtojimui, padeda politiškai stiprinti Varšuvos Sutarties organizaciją, kurią laiko lemiamu socialistinės sandraugos šalių saugumo ir taikos Europoje stiprinimo veiksniu. Lenkija taip pat aktyviai dalyvauja realizuojant socialistinio ekonomikos integravimo ESPT programą . . . yra svarių prielaidų tokiai šalies užsienio politikai. Viena, jas sąlygoja socialistinė valstybės ideologija, socialistinis internacionalizmas. Klasinė ir idėjinė vienybė su broliškomis šalimis—svarbiausia LLR sąjungų tvirtumo garantija. Kita, šias sąjungas, patikimai ginančias Lenkijos nacionalinį saugumą, nulėmė specifinis istorijos patyrimas. LLR sąjungų sistema, sukurta socializmo dėka ir socializmo sąlygomis . . . yra didžiulė vertybė, duodanti teigiamų rezultatų įvairiausiose Lenkijos liaudies gyvenimo srityse.

Ryšiai su socialistinėmis šalimis daug duoda Lenkijai ne tik nacionalinio saugumo ir sienų nepažeidžiamumo srityje. Ekonominis bendradarbiavimas su broliškomis šalimis turi didžiulę reikšmę tiek ilgalaikiams šalies vystymo planams, tiek laikinų sunkumų įveikimui. Šitai rodo ekonominė pagalba, kurią Lenkijai šiandien teikia Tarybų Sąjunga ir kitos socialistinės šalys . . .

Dabartinės Lenkijos tarptautinė pozicija—vienas iš didžiausių Lenkijos liaudies iškovojimų pokariniu jos istorijos laikotarpiu. Ginti šiuos istorinius iškovojimus—vienas svarbiausių dabartinio momento reikalavimų, kurį supranta visi sąmoningi LLR piliečiai. Lenkija . . . gali išsaugoti ir stiprinti savo padėtį pasaulyje tik kaip socialistinė šalis."

BRONIUS MACKEVIČIUS

Ką kalbėjo gimtinės liepos

Daigai po sniegu
Kaip naujagimiai miega.
Laidai virš stogų
Gaudžia vėjy
Lyg bėgiai.

Įkaltę jie krūvį,
Galybę jie neša.
Dainuoja tikrovę,
Į sapną panašią.

Brendu per sniegyną
(. . .Po laiko. Po laiko! . .)
Į savo auksinių
Svajonių Klondaiką.

Nes kalba man draugės,
Pražilusios liepos:
— Žiūrėk, kalp, praaugę mus,
Mūrai čia stiebias.

Nors galia, bet niekas,
Kas buvo — negrįžta.
Tik meilė, čia likus,
Primins tau vaikystę.

Kaimelis varguolių,
Broniuli,
Šiandieną
Palaidotas guli
Po kryžiais antenų.

Po antkapiais guli —
Po mūrais švicsiais,
Pašventintais
Prakaito brolių lašais.

— Tai nieko, liepelės, —
Sakau aš. — Tai nieko. —
Užžėlus takeliams,
Daina — pasilieka.

Apie Justą Paleckį

1978 m. sausio 21 d. Vilniaus 21-osios technikos mokyklos ateistų klubas "Laisvūnas" suruošė TSRS Socialistinio darbo didvyrio, politinio veikėjo, poeto J. Paleckio visuomeninės veiklos vakarą. Apie J. Paleckio politinę bei literatūrinę veiklą kalbėjo Respublikinės bibliotekos direktorius rašytojas J. Baltušis. Poeto kūrybą skaitė aktoriai M. Kudarauskaitė, U. Nasvytytė, liaudies artistas J. Kavaliauskas, o dainas dainavo solistės M. Aleškevičiūtė ir R. Tumalevičiūtė, profesoriui K. Kaveckui akomponuojant. Veikė ir išleistų J. Paleckio knygų paroda. Rašytojai pasirašė vakaro dalyviams autografus.

Nuotraukoje: **J. Paleckis ir J. Baltušis ant savo knygų rašo autografus.**

A. Keturakis

Ruoškimės "Laisvės" 70 m. sukakties minėjimui 1981-aisiais metais

IDOMUS LAIŠKAS IŠ LIETUVOS LAISVIETEI MARGARETAI PETRIKIENEI

Paežeriai,
1980 m. spalis 17 d.

Mūsų Mieloji Margareta!

Sveikutė! Ilgokai laukėme Jūsų laiškučio ir štai iš karto—2. Vieną gavome vieną dieną, o kitą—kitą dieną. Labai ačiū. Abiejuose laiškučiuose įdomios iškarpos. Jas nešiu į muziejų.

Vakar Jums vėl užsakiau 1981-miems metams "Gimtąji Kraštą". Man "Laisvė" labai patinka: stambus raštas, lengva skaityti, duoda daug žinių su nuotraukomis (fotografijomis). Kai gaunu, tai tą vakarą neinu miegoti, kol neperskaitau. Labai Jums ačiū už "Laisvę". Aš renku visus "Laisvės" numerius ir darau komplektus, o ant kiekvieno numerio viršelio pasižymiu straipsnio antraštę, kuri man labiausiai patiko.

Štai ir ruduo peržengė savo pirmąją pusę. Prasidės šalnos, lietūs, sniegas ir vėl žiema. Šiais metais pas mus vasara buvo labai lietinga, vėsi, mažai buvo saulėtų dienų. Vėjai, lietūs išgulde daug javų, bet žmonėms duonos ir grūdų gyvuliams užteks. Kiek blogiau su bulvėmis. Šimet metas lietingas joms netiko. Mums kaime užteks, bet miestai turės taupyti. Ar geresni, ar blogesni metai—mes maisto trūkumo nejaučiame: jei buržuaziniais laikais pyragus valgėme tik per šventes, tai dabar valgome kas dieną. Pieno, sviesto, sūrio (balto ir geltono) miesto parduotuvėse kiek nori, o kaime visi turi savo (laiko karves). Valstiečių gyvenimas pas mus daug geresnis, negu buvo buržuaziniais laikais. Valstiečių protuktai buvo pigūs, o mokesčiai brangūs.

Anais laikais pas mus buvo daug bedarbių, kurie važiuodavo į kitas šalis uždarbiauti, buvo menka pramonė, maža fabrikų, o dabar daug fabrikų, tai ir daug reikia darbininkų. Pas mus įstatymai neleidžia darbininką atleisti iš darbo.

Kas naujo pas mus? Neseniai atvyko su ekskursija Vytautas Kazakevičius. Aplankė velionio Antano kapą Paežerių kapinėse. Po to, nuvažiavome į muziejų. Susipažino ekskursantai su velionio Antano Petrikos muziejine ekspozicija. Aš Vyt. Kazakevičiui priminiau, kad reikia Lietuvoje išleisti velionio dr. A. Petrikos "Dentisterijos ABC". Vyt. Kasakevičius atsakė, kad tai turi padaryti "Mokslas" (tokia leidykla). Reikės tartis man vėl su Jul. Būtėnu: pas ji tokia knygelė yra išleista Amerikoje 1925 m. Tegul jis su "Mokslo" leidykla tariasi. Šituo žygiu, aš tikiuosi, velionio dr. Antano vardas išgarsės visoje Lietuvoje.

Mudu su Rozalija sveiki.

Ačiū už patarimą. Reikės parašyti straipsnį į "Laisvę" apie Paežerių muziejų.

Mes labai džiaugiamės, kad Jūs sveikutė, kad Jus myli Ričardas ir jo žmonelė, kad jie Jumis rūpinasi. Tas taiso Jūsų nuotaiką, ramina ir ilgina amžių. Padėkokite mudviejų, mano ir Rozalijos vardu, jiems už jų rūpinimąsi Jumis. Tad, linkime Jums geros sveikatos, o Ričardui ir jo žmonelei sveikatos ir sėkmės darbe. Bučiuojame:

Rozalija ir Stasys

LAIŠKAI

Gerbiamas Redaktoriau,

Iš inžinieriaus A. Mošinsko, gyvenančio San Paule, laiškų sužinojau, kad misionierius Svirnelis, dirbantis Indijoje, leidžia lietuvių kalba laikraštį "Misionierių bendradarbis". Tą laikraštį jis platina JAV lietuvių tarpe.

Aš šiuo metu rašau dokumentinę apysaką "Misionieriai Indijos džiunglėse". Labai norėčiau susipažinti su laikraščiu "Misionierių bendradarbis". Gal kas iš JAV lietuvių atsiųstų man tą laikraštį, kad ir anksčiau išleistą, nebereikalingą, ar bent misionieriaus Svirnelio adresą. Būčiau nuoširdžiai dėkingas.

Prašyčiau šį laiškutį paskelbti "Laisvėje".

Mano adresas: USSR, Lithuania, 232007, Vilnius, Filaretų 36-1 B. Jauniškiui.

Su pagarba
Bronius Jauniškis
1980.Y.22. Vilnius

□

Hello iš saulėtos St. Pete! Abi atvažiavome su savo mašina ir apsistojome motelyj. Aplankeme daug laisviečių. Visi siunčia Jums geriausius linkėjimus.

Stefanija ir **Mamytė**

Tvirti Afganistano žingsniai

Užsienio spauda, televizija ir radijas, kai kurių valstybių ir visuomenės veikėjai plačiai komentuoja ir reiškia pasitenkinimą ryšium su Afganistano liaudies demokratinės partijos CK generalinio sekretoriaus, Afganistano Demokratinės Respublikos Revoliucinės tarybos ir ministro pirmininko Babrako Karmalio vizitu į Tarybų Sąjungą. Šis įvykis rodo, kad toliau stiprinami Tarybų Sąjungos ir Afganistano draugiški ryšiai ir bendradarbiavimas, kad tolesnis padėties šioje šalyje normalizavimas gerina visą politinį klimatą Azijoje.

Tarybų Sąjungos ar Afganistano santykiai jau turi savo 60 metų istoriją. Tarybų šalis Afganistanui padėjo pastatyti daugiau kaip šimtą didelių pramonės ir žemės ūkio įmonių, kurios tiekia labai reikalingus gaminius, leidžia sparčiai vystytis šalies liaudies ūkiui, augti nacionaliniams kadrams.

Bendradarbiavimą su Tarybų Sąjunga aukštai vertina Afganistano visuomenė. Per pietus Kremliuje Babrakas Karmalis pareiškė, kad Tarybų Sąjunga visada bendradarbiavo su Afganistanu taip, kad jos pagalba atitiktų afganų tautos poreikius ir interesus. Afganistane tai aukštai vertinama. Ir būsimos afganų tautos kartos taip pat amžinai bus dėkingos didvyriškajai ir didžiajai Tarybų Sąjungos liaudžiai.

Po 1978 metų Balandžio revoliucijos Afganistano liaudies gyvenime buvo daug sunkių momentų, kartais lėmusių tolesnį revoliucijos iškovojimų likimą. Liaudis dėjo visas pastangas naujo gyvenimo kūrimui, kovojo prieš buvusius engėjus, kurie puoselėjo viltį grąžinti prarastą gyvenimą. Didelę žalą darė demagogiška Amino diktatūra. Tik po 1979 m. gruodžio 27 d, kai Balandžio revoliucija įžengė į naują etapą, kuris atitinka nacionalinį-demokratinį jos pobūdį, Babrakui Karmaliui vadovaujant, įgyvendinami anksčiau užsibrėžti tikslai. Ir juo labiau liaudis pasitiki savo partija ir valdžios organais, tuo aktyviau įgyvendinami Balandžio revoliucijos idealai.

Vienoje savo kalbų TSKP CK Generalinis Sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas L. Brežnevas pabrėžė: "Mes džiaugiamės, kad dabar padėtis Afganistane gerėja, ir gyvenimas palaipsniui grįžta į normalias vėžes. Taip ir turi būti. Tačiau ginkluoti įsibrovimai iš užsienio vis dar nesibaigia, užsienio jėgos teberemia vidaus kontrrevoliuciją".

Bendrame TSRS—Afganistano Demokratinės Respublikos pareiškime pabrėžiama, kad Tarybų Sąjunga garantuoja afganų liaudžiai tarybinės liaudies solidarumą ir internacionalinę pagalbą. Tačiau abi šalys pasisakė už tai, kad situacija ryšium su Afganistanu būtų sureguliuota politinėmis priemonėmis, kas teigiamai paveiktų padėtį šiame pasaulio rajone, padėtų gerinti pasaulio politinį klimatą. Tarybų Sąjunga ir Afganistanas Pareiškime pabrėžė, kad kelias į tokį sureguliavimą—efektyvus užsienio intervencijos nutraukimas, atitinkamų susitarimų tarp Afganistano ir jo kaimynų, pirmiausia Pakistano, sudarymas. Kai dėl riboto Tarybų Sąjungos kariuomenės kontingento, esančio Afganistane šios šalies vyriausybės prašymu, tai klausimas dėl jo išvedimo terminų gali būti apsvarstytas, turint galvoje politinį sureguliavimą. Ir ne anksčiau, negu bus visiškai nutraukta agresija prieš Afganistano Demokratinę Respubliką ir duotos garantijos vėl nepradėti ardomųjų veiksmų iš užsienio prieš šios šalies liaudį ir jos vyriausybę.

Tarybų Sąjungos ir Afganistano dabartiniai santykiai rodo, kaip ryžtingai ir nuosekliai abi šalys stoja už padėties normalizavimą Azijoje ir geros kaimynystės įvedimą bendromis pačių šio žemyno valstybių pastangomis.

Apolinaras Sinkevičius

RUNAWAY

BUVĘS ŽYMUS LIETUVIŲ TAUTOS SŪNUS

Socialistinių žemės ukio specialistų ugdytojas

Bronius Grakauskas

Turbūt nerasime Lietuvoje pokario metais parengtų žemės ūkių vadovų ir specialistų, kurie nepažinotų Lietuvos žemės ūkio akademijos docento Bronikaus Grakausko. Žemdirbiams jis išlikęs atmintyje kaip aktyvus socialistinio žemės ūkio kūrėjas, entuziastas, o Akademijos auklėtiniams kaip—sumanus pedagogas ir reiklus dėstytojas.

Bronius Grakauskas gimė 1910 m. lapkričio 16 d. Grajauskuose (Vilkaviškio rajonas). Šiemet jam būtų sukakę 70 metų. Deja, jis to jubiliejaus nesulaukė. Mirė 1975 m. liepos 20 d. Kaune. Jo gyvenimas buvo glaudžiai susietas su Lietuvos žemės ūkio akademija. Jis joje mokėsi, o vėliau rengė žemės ūkio specialistus. Studijų metais aktyviai dalyvavo pogrindinėje pažangių studentų veikloje.

Ypač didelę pagalbą B. Grakauskas suteikė 1935 m. Dotnuvoje įsteigtai Lietuvos komunistų partijos kuopelei. Jis veikė kaip komunistas. Ne tik patardavo, kaip vesti aiškinamąjį darbą, platinti nelegalią literatūrą, bet ir pats tai darė, informuodavo komunistus, ką ruošiasi veikti Akademijos šaulių būrys proletarinių švenčių išvakarėse ir švenčių dienomis.

Atlikdamas praktiką Dotnuvos bandymų stotyje, jis labai artimai susidraugavo su darbininkais, papasakojo daug tiesos apie Komunistų partiją, ragino kovoti su išnaudotojais, mokė rusų kalbos, paskaitydavo "Pravdą", "Izvestiją", mokė dainuoti "Široka strana moja rodnaja", "Kto s pesnej po žizni šagajet" ir kitas tarybines dainas.

Daug pasidarbavo, rinkdamas Lietuvos Raudonosios pagalbos organizacijai lėšas, remdamas politinius kalinius ir revoliucinę veiklą. Turėdamas nemažą revoliucinio darbo patyrimą, pažinodamas pažangius žmones, B. Grakauskas stropiai vykdė Komunistų partijos jam patikėtas pareigas. Šio darbo jis nenutraukė ir baigęs Akademiją. Niekada neatsisakydavo paremti politinius kalinius, kaip Akademijos docentas Jonas Kriščiūnas, mokomojo personalo nariai Magdalena Markevičiūtė, Steponas Čerapas, studentai Petras Klišys, Petras Petryla, Mečys Bražiškis, Sofronijus Lopajevas, Jonas Eidžiūnas ir kiti.

Aukas rinko ir už Akademijos ribų. Nuolat piniginę paramą Lietuvos Raudonosios pagalbos organizacijai teikė Selekcijos stoties darbuotojai Jonas Bulavas, Kostas Bėčius, Pranas Krikščionaitis, Žemės ūkio banko darbuotojas Feliksas Zaronskis, "Maisto" tarnautojas Jonas Laurinaitis, zootechnikas Romanas Žebenka, studentų kooperatyvo parduotuvės vedėjas Jonas Žydalis, Fredos sodininkystės ir daržininkystės mokyklos mokytojai Pranas Svetika, Albinas Urbonas ir kiti.

Dėl žinomų pažiūrų buržuaziniai šeimininkai buvusių pažangių studentų vengė, bijojo įsileisti į valdišką tarnybą. Todėl nemaža kairiųjų pažiūrų agronomų negalėjo gauti nuolatinio darbo. Baigęs Akademiją, B. Grakauskas apie pusę metų dirbo garlaivyje kroviku.

Atkūrus 1940 metais tarybinę santvarką Lietuvoje, išmėgintiems kovotojams už darbo žmonių reikalą atsivėrė plačios galimybės, B. Grakauskas skiriamas Lietuvos Liaudies kariuomenės antrosios pėstininkų divizijos politiniu vadovu. Vėliau iki Didžiojo Tėvynės karo pradžios buvo Žemės ūkio tyrimo valdybos viršininkas.

Prasidėjus karui, pasitraukė į Tarybų Sąjungos gilumą. Dirbo agronomu Totorijos autonominėje respublikoje. 1942 metų sausio pirmomis dienomis iš įvairių šalies kampelių į Balachną (Gorkio sritis) skubėjo komunistai, komjaunuoliai ir jiems prijaučiantieji vyrai bei moterys. Į organizuojamą Tarybinės armijos 16-tąją lietuviškąją diviziją atvyko ir Bronius Grakauskas. Čia jis susitiko su nemažu būriu dotnuviečių. Žmonės nariai kovojo, retėjo gretos, Bronius sužeidžiamas. Po to tarnavo tiekimo dalyje. Tačiau priešas niekam išimčių nedarė. Ir tiekėjams ne kartą teko rizikuoti gyvybę.

Po demobilizacijos B. Grakauskas vadovavo Žemės ūkio liaudies komisariato vyriausiajai tarybinių ūkių valdybai. Lietuvos žemės ūkio akademijoje pradėjo dirbti 1946 metais. Netrukus išvyko į K. Timiriazevo žemės ūkio akademijos aspirantūrą. Grįžęs iš Maskvos, visą laiką darbavosi Socialistinių žemės ūkio įmonių gamybos organizavimo katedroje. Iš pradžių dirbo vyresniuoju dėstytoju. Apgynęs disertaciją, gavo žemės ūkio mokslų kandidato laipsnį, o po poros metų ir docento vardą. Nuo 1963 metų rudens vadovavo Socialistinių Žemės ūkio įmonių gamybos organizavimo katedrai (Neperseniausiai ji pavadinta Žemės ūkio gamybos organizavimo katedra).

Be savo tiesioginių pareigų Akademijoje docentas B. Grakauskas aktyviai dalyvavo ir respublikos bei rajonų žemės ūkio darbuotojų gamybiniuose pasitarimuose, konferencijose, komisijose. Dažnai skaitydavo paskaitas apie žemės ūkio gamybos organizavimą ir valdymo tobulinimą. Buvo labai darbštus. Išleido keletą knygelių, išspausdino mokslinių straipsnių apie žemės ūkio organizaciją, ekonomiką, planavimą, pirmūnų darbo patyrimą. 1974 m. drauge su docentu Jonu Vainausku išleido labai reikalingą vadovėlį "Žemės ūkio ekonomika, organizavimas ir planavimas".

Radęs laisvą valandėlę, B. Grakauskas vyko į kolūkius ir tarybinius ūkius, juose ne tik nagrinėjo laimėjimus, bet ir teikė konsultacijas. Ypač daug patarimais padėjo Kauno, Kapsuko, Joniškio, Prienų, Šakių ir Vilkaviškio rajonų ūkiams, kaip kelti ekonomiką, diegti naujas darbo organizavimo formas.

Studentai mėgo docento B. Grakausko paskaitas, nes jos buvo paremtos gyvais pavyzdžiais, turiningos, įdomios. Jo perteikiamas žinias labai vertino ir į Akademijos kvalifikacijos kursus atvykę ūkių vadovai bei žemės ūkio specialistai.

B. Grakauskas ne tik pats gvildeno sudėtingas respublikos žemės ūkio gamybos išvystymo, organizavimo ir valdymo problemas, bet ir vadovavo aspirantams, konsultavo asmenis, rengiančius disertacijas. Tačiau daugiausia nusipelnė, ugdydamas socialistinius žemės ūkio specialistus.

Už vaisingą mokslinį pedagoginį darbą ir aktyvią visuomeninę veiklą vyriausybė B. Grakauską apdovanojo medaliais, garbės ir padėkos raštais. 1965 m. suteikė Lietuvos TSR nusipelniusio agronomo vardą.

Žiauri vėžio liga atėmė B. Grakauskui gyvybę tada, kai jis buvo labai reikalingas Akademijai ir galėjo dar daug nuveikti.

Vandalinas Junevičius

Iš Lietuvos mokytojų kelionės

Vilniaus mokytojų viena įdomesnė kelionė buvo autobusu po Krymą. Jos metu turistai kopė į Čufut-Kalės kalnus. Apžiūrėjo pirmykščių žmonių gyventas olas. Grįžus iš kalnų, apsilankė Bachčisarajaus turkų mečetėje, moterų hareme, buvusiuose sultonų rūmuose. Fedasijoje buvojo garsiojo dailininko-marinisto I. Aivazovskio bute-muziejuje Nemažą įspūdį pedagogams paliko istoriniai Livadijos rūmai, kuriuose 1945 metais vyko tarptautinė Jaltos konferencija. Joje dalyvavo JAV prezidentas F. Rooseveltas, Anglijos ministras pirmininkas Churchill ir TSRS Liaudies komisarų tarybos pirmininkas J. Stalinas. Čia buvo suderinta II pasaulinio karo baigiamieji planai.

Nuotraukoje: **Vilniaus mokytojai Bachčisarajaus muziejuje.**

B. Jauniškis

GENEROLAS ADOLFAS URBŠAS

AŠTUONIASDEŠIMTIES METŲ GIMIMO SUKAKTIES PROGA

„Beveik visą buržuazinės Lietuvos gyvavimo laikotarpį man teko tarnauti kariuomenėje, pradedant nuo eilinio karininko, baigiant divizijos štabo viršininku", — rašė A. Urbšas viename savo straipsnių („Tiesa", 1962.XII.30).

Mokydamasis karo mokykloje, tobulindamas savo karinį išsilavinimą Aukštuosiuose karininkų kursuose ir studijuodamas karo mokslus Lietuvos kariuomenės Generalinio štabo akademijoje, karininkas Adolfas Urbšas dažnai girdėdavo dėstytojus įtikinėjant klausytojus, jog kariui neturi rūpėti politika. Karys, girdi, privalo mokėti kariauti ir tiksliai vykdyti vyriausybės, viršininkų įsakymus. Taip galvojančius karininkus stengėsi išugdyti visos buržuazinės Lietuvos laikinojoje sostinėje Kaune karininko A. Urbšo išeitosios karo mokyklos.

Tačiau gyvenimas, Lietuvos vidaus ir tarptautiniai įvykiai darė poveikį buržuazinės kariuomenės kariams. Karininkas A. Urbšas pastebėjo, kad Lietuvos kariuomenėje yra žmonių, atidžiai sekančių, kas darosi tevynėje ir pasaulyje. Tų žmonių ir gyvenimo įvykių skatinamas, jis suabejojo ir pagaliau atmetė primygtinai skelbiamą įtikinėjimą, jog karys turi būti apolitiškas.

1937 metais A. Urbšas buvo paskirtas Klaipėdos krašte dislokuotos III divizijos štabo viršininku. Klaipėdos krašte siautėjantieji hitlerininkai, skatinami ir drąsinami revanšistinių šūkčiojimų iš Berlyno, karinės jėgos ir politinių demonstracijų Vokietijos—Lietuvos pasienyje, vertė mąstantį karį susirūpinti kariuomenės ir pačios Lietuvos likimu. Aiškiai matėsi hitlerinės Vokietijos kėslai atplėšti nuo Lietuvos Klaipėdos kraštą. Ryšium su tuo kilo ir visos Lietuvos užgrobimo pavojus. Hitlerinė Vokietija — pikčiausias Lietuvos priešas, — tokios išvados priėjo pulkininkas A. Urbšas, remdamasis įvykių logika.

Vėliau prisimindamas tuos laikus, dimisijos generolas majoras Urbšas rašė: „Tuo pačiu metu ryškėjo ir kita seniai brendusi išvada: mums reikia eiti su kitu didžiuoju mūsų kaimynu, Tarybų Sąjunga, seniai rodančia draugiškumą mažosioms tautoms (...). Į divizijos štabą išrašydavau tarybinius karinius leidinius „Vojennyj vestnik", „Krasnaja zvezda". Kai kam nepatiko, tačiau aš atidžiai studijavau tarybinės kariuomenės patyrimą, ir kartu ten rasdavau visai naujos šviesios pasaulėžiūros atspindžių. Sekiau Tarybų šalies gyvenimą, analizavau faktus, prasiskverbiančius pro melo ir šmeižto užuolaidą".

Sąžiningai tarnaująs tėvynei karys keitė pasaulėžiūrą. O tai padaryti nebuvo lengva. „Apmąstymai buvo sunkūs, kankinantys", — tęsia jis prisiminimus. — Reikėjo laužyti savo sąmonėje buržuazinės kariuomenės įskiepytas pažiūras. Bet gyvenimo faktai atkakliai spyrė" (ten pat).

1939 metų kovas. Hitlerio ultimatumas Lietuvai dėl Klaipėdos krašto. Lietuvos vyriausybė klusniai įvykdė hitlerininkų reikalavimus. Pulkininkas A. Urbšas pergyveno Lietuvos kariuomenės pasitraukimą iš Klaipėdos krašto. Jis matė kaip skaudžiai tėvynainiai pergyvena išvarymą iš krašto, kurį buvo teisėtai atgavę ir kuriam atidavė daug jėgų, sukūrė modernų jūros uostą. Priešas sužlugdė jų viltis, atėmė sunkiai sukurtą gerovę, namus...

Pulkininkas Urbšas dar tvirčiau įsitikina, kad hitlerinė Vokietija — didžiausias Lietuvos priešas, kad Lietuvai reikia savo ateitį susieti su Tarybų Sąjunga. Tik tokiu būdu ji galės apsisaugoti nuo pražūties, kuri jai gresia iš hitlerinės Vokietijos pusės.

Vokietija pavasarį užgrobė Klaipėdos kraštą, o Tarybų Sąjunga rudenį išvadavo Lietuvos sostinę Vilnių ir grąžino jį Lietuvai. Tarybų Sąjunga užtikrino Lietuvai tvirtą karinę pagalbą. Glaudus bendradarbiavimas su Tarybų Sąjunga sudarė sąlygas Lietuvos liaudžiai nuversti nekenčiamą fašistinę vyriausybę ir išsirinkti savąją liaudies vyriausybę, atkurti tarybinę santvarką Lietuvoje.

Šias istorines permainas palankiai sutiko pulkininkas A. Urbšas, kiti pažangūs Lietuvos kariuomenės generolai ir karininkai. Pulkininkas A. Urbšas buvo su tais lietuviais kariais, kurie kūrė Lietuvos kariuomenę ir, Lietuvai įsijungus į Tarybų Sąjungą, jie su Liaudies kariuomene įsijungė į Raudonąją Armiją.

Peržvelgdamas savo gyvenimo kelią, generolas A. Urbšas rašė: „Lietuvai įstojus į Tarybų Sąjungą, jos dar laukė didžiulis išmėginimas. (...) Žmonės, kurie rimtai rūpinosi tautos likimu, mokėjo blaiviai ir teisingai suvokti istorinę situaciją — o tokia buvo didžioji lietuvių tautos dalis — kovojo prieš hitlerizmą petys į petį su kitomis tarybinėmis tautomis" (ten pat).

Tų kovotojų gretose buvo ir pulkininkas A. Urbšas. Jis buvo vienas Raudonosios Armijos 16 Lietuviškosios divizijos vadų, 1942 m. jos pulko vadas; 1943—1944 VIII divizijos štabo viršininkas; 1944.IX — 1945 VI divizijos vadas, o 1944 m. pabaigoje paskirtas į generolus. Vadovaudamas divizijos štabui ir visai divizijai, nuo 1943 m. pavasario jis dalyvavo visose divizijos kautynėse.

Kasdieniniam fronto gyvenime A. Urbšas buvo didelio pareigingumo žmogus. Būdamas reiklus pats sau, jis buvo reiklus ir jam pavaldiems vadams, kareiviams. Svarbiausiomis fronte kovojančio kario ypatybėmis jis laikė tikslumą, punktualumą ir ryžtą, būdavo nepakantus apsileidimui.

Prisimenu divizijos štabo karininkų susirinkimą, kurį 1944 m. rudenį Šiauliuose sušaukė divizijos vadas A. Urbšas, tik ką užėmęs šį postą. Vienas kitas karininkas atėjo į susirinkimą truputį pavėlavęs:

— Draugai karininkai, susitarkime, kad daugiau to nebus! — tepasakė jiems divizijos vadas, bet taip įtaigiai nuskambėjo jo žodžiai, jog ne tik pavėlavusieji, bet ir visi susirinkusieji gerai juos įsidėmėjo.

Generolo majoro A. Urbšo vadovaujama 16-oji Lietuviškoji divizija dalyvavo mūšiuose, vaduojant Žemaitiją, Klaipėdos kraštą, Klaipėdą ir baigiant sutriuškinti priešą broliškosios Latvijos žemėje — Kurše. Jam vadovaujant divizija buvo apdovanota Raudonosios vėliavos ordinu ir už pasižymėjimą mūšiuose galutinai išvaduojant Tarybų Lietuvą gavo Klaipėdos vardą. Generolo A. Urbšo vadovavimo laikotarpiu dešimt Lietuviškosios divizijos karių narsiais žygiais kautynėse nusipelnė garbingiausią apdovanojimą — Tarybų Sąjungos Didvyrio vardą. Pats generolas už pasižymėjimus vadovaujant divizijai kovos lauke apdovanotas Raudonosios vėliavos ordinu, dviem Raudonosios žvaigždės ordinais, Didžiojo Tėvynės karo I laipsnio ordinu, medaliais. 1970 m. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas jam suteikė LTSR nusipelniusio kultūros veikėjo garbės vardą.

Po Didžiojo Tėvynės karo generolas A. Urbšas daugiausia dirbo karinį pedagoginį darbą: 1946.I — 1955.X buvo vyresnysis taktikos dėstytojas Aukštuosiuose karininkų kursuose „Výstrel" prie Maskvos, 1955.X — 1961.IV — Lietuvos veterinarijos akademijoje karinės katedros viršininkas.

Apmąstydamas savo gyvenimo kelią, generolas dar kartą prisiminė savo pasaulėžiūros keitimo metus ir juos susiejo su dabartimi: „Tolimoje praeityje liko svarstymai ir abejonės. Mes aiškiai matome, kad Lietuva žengia teisingu keliu, kad jos likimas tikrai gerose rankose. Aš surišau savo gyvenimą su Komunistų partija, stengiuosi pagal jėgas prisidėti prie komunizmo statybos". Palyginęs savo ir kitų tikrųjų Lietuvos patriotų pasirinktą gyvenimo kelią su gyvenimo keliu tų lietuvių, kurie nuėjo klystkeliais, generolas A. Urbšas rašė:

„Buvo ir kita lietuvių dalis, pastūmėta į fašizmo glėbį nacionalistinės propagandos, apakinta hitlerininkų karinės bufonados (...) Dabar, prabėgus metams, ne tik mes nepaprastai ryškiai matome, koks klaidingas buvo jų kelias. To negali nematyti ir jie patys".

Toksai buvo generolas Adolfas Urbšas, taurus žmogus, liaudžiai ir Tėvynei atsidavęs karys.

Jis buvo gimęs 1900 m. rugpjūčio 20 d. Rokiškio rajone, Pandėlio apylinkėje, Kirdonių kaime. Mirė 1973 m. gegužės 19 d. Kaune.

J. KLIČIUS

"Komunistas," 8—1980

Du tūkstančiai jaunųjų žemdirbių

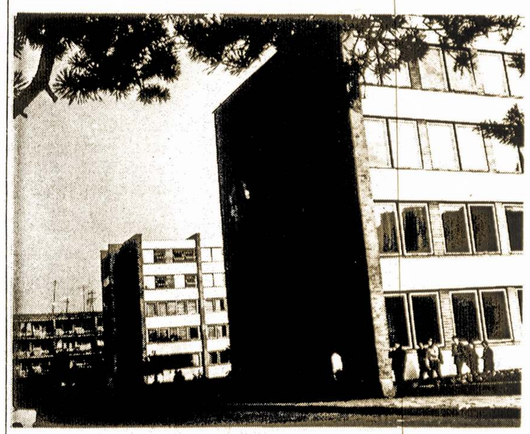

Nuotraukoje: **Varėnos kaimo vidurinės profesinės technikos mokyklos mokomieji korpusai ir bendrabučiai.**

A. Sabaliausko nuotr.

Žaliame pušyne iškilę šviesūs Varėnos kaimo vidurinės profesinės technikos mokyklos rūmai. Tai viena iš jauniausių ir geriausių Tarybų Lietuvos kaimo profesinių technikos mokyklų. Nuo šio penkmečio pradžios, nuo pirmosios laidos ją jau baigė apie du tūkstančius jaunų specialistų.

Mokykloje gerai įrengti ir gražiai tvarkomi mokymo kabinetai, gamybinėse dirbtuvėse gausu įvairių žemės ūkio mašinų, agregatų, plakatų, schemų. Moksleivių praktikos tikslams yra 50 traktorių, 21 automobilis, šeši javų kombainai. Neseniai mokykloje nušvito žydrieji ekranai—pradėjo veikti vienintelis respublikoje tokio tipo mokyklose telecentras.

Moksleiviai, vadovaujami sumanios meno vadovės Irenos Basiliauskienės, savo rankdarbiais puošia mokyklą. Gerai žinoma moksleivių meninė brigada, šokių kolektyvas, armonikų ir mokyklos darbuotojų etnografinis ansambliai. Džiugina pergalėmis ir sportininkai.

Naudingos vedybos

Du žvejai meškeriodavo vienas vieniame upės krante, antras — kitame. Taip jie kasdien susitikdavo.

Vieną rytą atėjęs žvejys žiūri, nėra jo kolegos.

Tik po savaitės dingęs žvejys pasirodė su meškere. Nekantraudamas bičiulis klausia:

— Kur buvai dingęs?

— Vedžiau, — atsakė pradingėlis.

— Ar jauną?

— Ne!

— Ar gražią?

— Ne!

— Ar turtingą?

— Ne!

— Tai, po galais, kam ją vedei?

— Matai, — atsakė jaunavedys, — man šios vedybos naudingos, nes ji turi daržą, o darže yra daug sliekų.

M. F.

ŠIS TAS APIE DRUSKININKŲ KURORTĄ

VLADAS RAILA

Druskininkų kurortas įsikūręs gamtiniai nuostabiai gražioje vietoje. Iš keturių pusių jį supa pušynai. Pro jį teka Lietuvos upių tėvas Nemunas. Ten pat sriaunus Ratnyčios upelis gilią vagą išsigriaužęs plukdo vandenis iš Lato ežero į Nemuną. O jo pakrantėmis įrengtas pagarsėjęs "Saulės Takas" poilsiautojams pasivaikščioti. Prie pat miesto tyvuliuoja, apvalainas Druskonio ežeras. Šalia jo ant Kalnelio medžių pavėsyje miesto kapinės, kur amžinai ilsisi druskininkiečiai. Miesto centre gražutėlis parkas. Žalia veja. Auga gražiai prižiūrimi medžiai, dekoratyviai krūmai, žydi gėlės. Ten pat pastatytas didžiajam dzūkui K. M. Čiurlioniui didelis, gražus, bronzinis paminklas, kurį sukūrė skulptorius V. Vildžiūnas. Jame išreikštos Čiurlionio dailės kūrinių fantastinės vizijos, tematikos dvasia.

Druskininkai neturi ypatingas senos praeities istorijos. 1837 m. carinės Rusijos vyriausybė patvirtino kurorto steigimo projektą. Kurortas ir miestas labai lėtai augo. Nuo 1920 iki 1940 m. buvo Lenkijos okupuotam Vilniaus krašte. 1931 m. Ponų Lenkijos vyriausybė kurortą iš privačių asmenų nupirko. Tuo metu tik turtingi Lenkijos ponai galėjo Druskininkų gydomuoju mineraliniu vandeniu ir purvo voniomis pasinaudoti.

1936 m. Druskininkuose tegyveno 1,473 gyventojai.

Pokario metais Tarybų Lietuvoje labai stengiamasi apsaugoti žmonių sveikatą, o Druskininkai yra ideali vietą, kur žmonės gali pašlijusią sveikatą pataisyti.

Tarybinės valdžios metais pastatytos gydymo ir poilsio sanatorijos: "Draugystės," "Dainavos", "Baltarusijos", "Eglės", "Lietuvos", "Nemuno", "Pušyno", "Saulutės", "Vilniaus", kuriose per metus gydosi ir poilsiauja virš 100,000 žmonių. Jie naudojasi purvo ir vandens vonių gydymais. Gauti gydomąjam mineraliniam vandeniui išgręžti penkis gilūs gręžiniai, vienas jų pavadintas Čiurlionio vardu.

Druskininkuose pušys gerina oro sudėtį, tad ir pats oras gelbsti žmonių sveikatai. Čia įsteigtas gydomosios fizinės kultūros parkas, kuriame praktikuojami originalūs fizinės kultėros pratimai ir masažai.

1974 m. Druskininkuose pastatyti Sveikatos rūmai su uždaru maudymosi baseinu, prie Ratnyčios įrengtos kaskadinės maudyklės.

Su giminaite Brone Rukiene buvome nuėję į tą fizkultūros parką. Ten ant Ratnyčios ūpelio pastatytas kaip ir tiltelis—nedidelis paviljonas. Jame, prie grindų pritvirtintos kėdės žmonėms atsisėsti. Apačioje girdimas upelio vandens užėsys. Tai nervus raminanti švelni vandens užėsio muzika.

Atsisėdus kėdėje pataria užsimerkti, galutinai atsipalaiduoti nuo itempimo, (to relax), teigiamai, pozityviai galvoti. Kvepuojant reikia ištarti tik šiuos žodžius:

Mano savijauta gerėja. Aš jaučiu jėgų perteklių. Aš galiu būti laimingas šeimoje ir kolektyvoje.

Toks psichologinis gydymo būdas vadinamas "Fizkultūros Aerohidrojono Terapija".

Druskininkuose buvau prieš šešis metus, dabar patyriau, kad miestas ir kurortas yra kur kas padidėjęs ir pagražėjęs: pristatyta naujų gyvenamųjų daugiaaukščių namų-apartamentų, įruoštas naujas prekybos pastatas, pravestas naujas tiltas per Nemuną, statoma nuostabiai unikali, trijų pasagų architektūrinės formos mineralinio vandens vonių gydykla. Šį nuostabų architektūros kurinį sukūrė architektai Romas ir Rasa Šilinskai. Šio statinio pažiūrėti atvyksta net iš užsienio architektai.

Mano giminaitė Bronė Rukienė yra Druskininkų statybinių medžiagų bazės direktorė. Tat jos pažintis su druskininkiečiais plati. Pažįsta ir gydyklos statybos darbų vykdytoją, inžinierių J. Dulaitį. Su juo nuvykome statybos pažiūrėti. Pirmiausia mums parodė maketą, kaip gydykla statybą užbaigus atrodys. Statybos darbas jau artinasi prie pabaigos. Pradedamos įmontuoti atvežtos vonios. Sienos iškalamos gintarinės spalvos stiklo (fiber glass) plokštėmis. Mineraliniam vandeniui gauti, išgręžtas gilus gręžinys. Baigiamas statyti pilies bokšto formos vandens rezervuaras, kuriame tilps 2,500 kūbinių metrų vandens. Gydykloje bus 208 vonios ir kitokios gydymo priemonės. Vienu kartu galės atlikti 500 gydymo procedūrų.

Gydyklos pastatas valstybei kainuos 6,500,000 milijonų rublių.

Nepaprastai nuostabi ir statybos technika—statybą pradeda nuo stogo. Pirmiausia reikiamoj vietoje pastatomi stulpai, tada visu pastato plotu išliejama didžiulė, gelžbetoninė plokštė, specialiais kranais iškeliama, pritvirtinta prie stulpų kaip pastato lubos. Kitos išlietos plokštės tampa lubomis ir kambarių grindimis. Tokiu statybos būdu Druskininkuose statomas penkiaaukštis žmonėms gyventi namas.

J. Dulaitis pasakojo, kaip su didelio kruopštumo pastangomis buvo išlietas didžiulis kupolas, kuris iškeltas—padengė vidury gydyklos stogo dalį, pastatui suteikdamas moderiškos architektūros čiurlionišką grožį.

Gydyklos statyba bus užbaigta dar šiemet.

Kas kitais metais nuvyksite į Lietuvą, būtinai pasistenkite tą nuostabų lietuvių architektų kūrinį pamatyti. Veikiausia, kai statyba bus baigta, bus atžymėta kokia nors premija.

Tos pačios dienos popietėj, Bronės sūnaus Algio Ruko vairuojamu automobiliu apvažinėjome visą Druskininkų apylinkę. Pamačiau druskininkiečių sodus ir juose pastatytus vasarnamius. Dabar tuose sodų ir daržų sklypuose leidžiama statyti 45 kvadratinių metrų namus. Tokį namą statosi ir Algis Rukas su žmona: prie namo bus garažas ir suomiška pirtis.

Apžiūrėjome K. M. Čiurlionio memorealinį muziejų kuriame savaitgaliais ruošiami Čiurlionio muzikos pijanino koncertai.

Įdomu buvo pamatyti miškų muziejų "Girios Aidas". Čia parodoma, kaip ąžuolo, beržo, pušies ir kitokia mediena panaudojama vidaus namų apdailai.

Netoli nuo muziejaus pastatyta klėtelė, kurioje parodoma, kaip senovėje jaunavedžiai klėtelėje praleisdavo pirmąją naktį. Kur greta kambarėlyje uošvė rūpinosi sutuoktinių pradine jų gyvenimo laime.

Muziejaus vedėjas Juozas Kohanskas apie viską papasakojo, kalbą pasodrindamas šmaisčiu samojumi. Jis maloniai prisiminė žymųjį miškininką, profesorių Joną Kuprionį, kuris prieš porą metų lankėsi Druskininkuose. Dabar jis gyvena Kalifornijoje. Su tuo maloniu tautiečiu ir man retkarčiais tenka susitikti pobuviuose.

Dar buvome nuvykę netoli Druskininkų pasigrožėti Avirio ežeru. Ežeras neplatus, bet setpynių kilometrų ilgio labai gilus. Čia miškininkai pasistatė įdomios architektūros, nedidukus vasarnamius. Ant ežero kranto pakelto tilto pastatyta pirtis ir užkandžiauti kambarys. Ten su miškininkais turėjau įdomų pokalbį.

Po įdomios dienos, perpildytos įvairių įspūdžių, vakarą su giminaičiais praleidome unikalioje "Alkos" kavinėje, ant iš Druskininkų girios medžių liemens ir kelmų išstašytų stalų ir kėdžių—grojant kaimo kapelai, valgėm bočių pagamintą skanių maisto patiekalą.

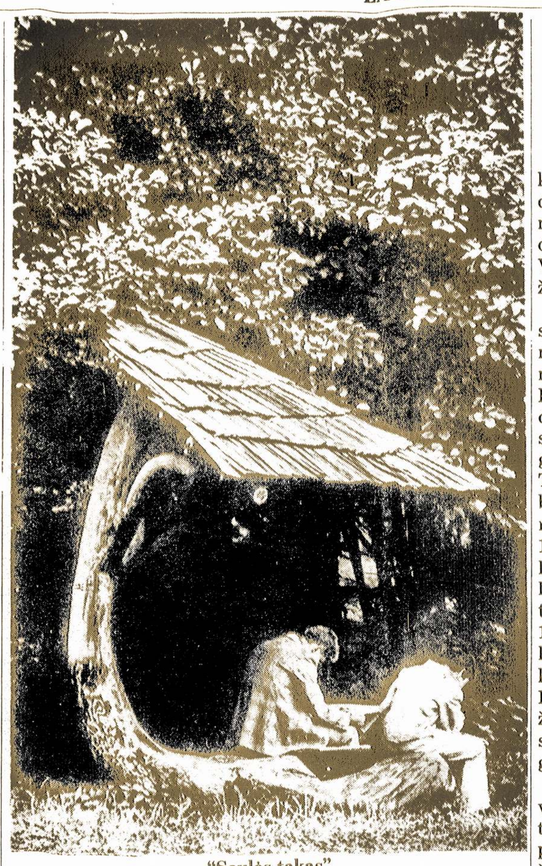

"Saulės takas" Druskininkuose

"Nemuno" Sanatorija

Miško muziejus "Girios aidas"

ŠIUPINYS

Visi ieško laimės, nors niekas jos nepamatė.

Jei žmones pamestų galvas, tai kodėl niekas jų nerandai

Ar žinote, kad drąsi ir valinga pelė gali ir katiną išmokyti šokinėti per virvutę.

Algis CIMBOLAITIS

REEMIGRANTAI IŠKYLAUJA IR PAMINI TARYBŲ LIETUVOS KETURIASDEŠIMTMETĮ

Po kelerių metų pertraukos, šių metų rugpjūčio 2 dieną į senąją Lietuvos sostinę—Kernavę—suvažiavo per du šimtus reemigrantų iš Vilniaus, Kauno ir Panevėžio.

Kernavė—viena iš seniausiai žinomų ir minimų istorinių Lietuvos vietovių. Istoriniai šaltiniai nurodo, kad Kernavė buvusi Lietuvos Didžiausios kunigaikštystės sostinė. Didysis Lietuvos kunigaikštis Traideńis iš senųjų Trakų čia buvo atkėlęs savo būstinę—sostinę. O Gediminas vėl ją iškėlęs į Trakus. 1279 metais Kernavės apylinkėse lietuviai sumušę kalavijuočius, atsibąsčiusius iš toli plėšti Lietuvos žemių, o 1365 metais Kernavę užpuolęs kitas teutonų ordinas—kryžiuočiai—ir ją sudeginęs. Dar iki keturioliktojo amžiaus Kernavė buvusi vienas svarbiausių Lietuvos kunigaikštystės punktų.

Taigi, į šią istorinę vietovę, dešiniajame Neries krante, išsidėsčiusią tarp kalvų ir pilkapių, apjuostų žaliuojančiais pušynėliais, ir susirinkome dar vienam piknikui: pasilinksminti gamtos prieglobstyje, pasišnekučiuoti su senais bičiuliais, padainuoti, suvalgyti asados (Asado—isp. ant ugnies kepta mėsa) gabalą ir paminėti Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje keturiasdešimtmetį.

Be senųjų imigrantų, gyvenusių Lotynų Amerikoje, asadoje dalyvavo ir jų vaikai bei anūkai. O jaunimo jau esama daug ir gražaus. Ir tai natūralu: senimas nueina į nebūtį, užleisdamas vietą savo atžaloms, kad jos bujotų, kad gyvenimas vystytųsi ir žmogaus giminė egzistuotų.

Be reemigrantų ir jų šeimų asadoje turėjome ir svečių. Tai Lenino premijos laureatas, lietuvių liaudies poetas Eduardas Mieželaitis, "Tėviškės" draugijos pirmininkas Pranas Petronis, "Gimtojo krašto" redaktorius Vacys Reimeris ir keletas kitų įvairių šakų darbuotojų. Jų tarpe ir Lietuvos Komunistų partijos Širvintų rajono sekretorė Jadvyga Kisieliauskienė, be kurios paramos vargu ar būtų pavykę taip gražioje aplinkoje, taip gerai paruoštoje, praleisti saulėtą vasaros dieną. Piknike turėjome net kelis turistus-lietuvius iš tolimos Brazilijos.

Kadangi šie metai ypač gausūs įvairomis sukaktimis, tai ir keturiasdešimtmetis nuo Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje, ir trisdešimt penktosios metinės nuo sutriuškinimo fašistinės Vokietijos ir 110 Lenino gimtadienis . . . O pikniko tikslas buvo pasižmonėti ir paminėti šias datas. Ta proga pirmoji pasisakė Urugvajuje gimusi ir augusi lietuvaitė, nuolatinė ir aktyvi asadų paruošėja Renė Diktoraitė. Po jos kalbėjo E. Mieželaitis, J. Kisieliauskienė, V. Reimeris, V. Kazakevičius. Gražiais žodžiais kreipėsi į pikniko dalyvius reemigrantai iš Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus, prisimindami, kokią svarbią reikšmę turėjo Lietuvos darbo žmonių likimui 1940 metai, kai buvo nuversta fašistinė santvarka ir atkurta Tarybų valdžia Lietuvoje. Nepamiršta pasisakyti apie užsienyje gyvenančius ir gyvenusius pažangius tautiečius bei jų organizacijas, jų spaudą, apie tai, su kokiu džiaugsmu buvo sutikti 40-jų metų įvykiai ir Lietuvos liaudies pasirinktasis kelias—socializmas.

Kernavėje mus sutiko vietos kolūkio pirmininkas ir gražų maršą sugrojęs orkestras (kaimo kapela). Apžiūrėjome čia esantį buities muziejų. Ypač susidomėję žiūrėjo muziejuje esančius eksponatus mūsų jaunimas, savo akimis nematęs senovės lietuvių buities ir darbo padargų, su kuriais reikėjo pasigaminti duoną ir rūbą.

Kepėjai paruošė kepsnį ir patiekė ant gražiai surikiuotų stalų: čia ir karšta kvapsi jautiena, ir rūgštaus raudono vyno gurkšnis. O pavalgius sultingos mėsos taip ir traukė nusnūsti ošiančių pušų paūnksmėje. Bet taip yra tik su senimu. Jaunimas—gyvas ir judrus. Tuoj suieško kamuolį ir prasideda spardymas. Nors šį kartą nepavyko (ankstesniuose piknikuose pavykdavo) sudaryti dviejų komandų,—Lotynų Amerikos ir Lietuvos,—bet kamuolys skraidė ore jaunimo spardomas.

Kalbant apie turistus iš Brazilijos, reikia pasakyti, kad jie buvo labai sužavėti gražiais gamtovaizdžiais, (kai kurie iš jų išvyko į Braziliją būdami kūdikiais) harmoninga pikniko eiga. Apie tai pareiškė Olga Bagdonavičius iš San Jozė dos Kampos (San Paulo valstija) ir Petras Gedzevičius iš Santo Andres (San Paulo miesto priemestis).

Saulei pasiekus pušų viršūnes, išsiruošėme į namus linksmi ir patenkinti. Grįžtame ir žiūrime pro autobusų langus, o už jų baltuoja didžiuliai plotai rugių ir miežių jau laukiančių duonos augintojų dalgio. Tik tebežaliuoja avižos ir tebežydi bulvės, išsirikiavusios kaip kareiviai ilgomis vagomis. Šiemet derlius labai geras, tik dangus nepašykštėjo lietaus. Jeigu praeitais metais buvo sausas ir karštas birželis, tai šiais metais labai drėgna. Todėl, duonos augintojai turės gerokai pasitempti, viską laiku ir tvarkingai sudoroti—nupjauti ir supilti į aruodus. Dabar, kolektyvinis darbas daug našesnis, negu prieškolūkiniais laikais mažuose sklypeliuose ir be technikos.

Linas Valbasys

IŠGELBĖTA STIRNAITĖ

Klaipėdos rajono **Priekulės** tarybinio ūkio **darbininkas** Povilas Uselis vasarą **aptiko** ikritusią į tvenkinį **leisgyvę** stirnaitę. Ištraukęs **iš vandens**, parnešė ją **į namus**. Stirnaitė atsigavo, **priprato** prie šeimininkų, o **ypač susi**draugavo su jų **dukromis**. Dabar stirnaitė **gerokai ūg**telėjusi, ji kartu su **vaikais** bėgioja po sodybą.

Nuotraukoje: **Povilo Uselio dukra Zita su išgelbėta stirnaite.** M. Baranausko **nuotr.**

o o o

Tavo ilgesys

Buvo vakaras žvaigždėtas,
Mėnuo plaukė virš rugių,
Ošė medžiai dainą lėtą
Apie meilę mūs širdžių . . .

Ėjom mes keliu vingiuotu,
Pempės klykė laukuose,
Krūmuose lakštutė suokė,
Mes paskendom vajose.

Mes tikėjom didžia laime,
Plakė širdys mūs kartu;
Žvelgėm ateitin be baimės
Ir nelaukėme audrų

O gojelyje kiek laimės!
Kiek atodūsių švelnių!
Rodos, lekiame virš kaimo
Ant nematomų sparnų.

Prie vartelių spaudei ranką,
Tyliai ištarei "iki"!
Nežinojai, kad nelemta
Man lydėt tavęs kely . . .

Tavo meilę paviliojo,
Kai klajojau aš toli,
Kai sapnuos tavęs ieškojau,
Kai svajojau ilgesy.

Senas kelias meilę mina
Ir jaunystės svajones
Ilgesys sieloj rusena
Tau
Kai meni senas dienas.

KĘSTUTIS BALČIŪNAS

JAV kardiologų viešnagė Lietuvoje

Tarybų Lietuvoje viešėjo JAV kardiologai—Širdies, plaučių ir kraujo nacionalinio instituto direktoriaus pavaduotojas profesorius P. Fromeris, Washingtono universiteto biostatistikos katedros profesorius L. Fišeris, Bostono miesto ligoninės kardiologinio skyriaus vedėjas profesorius V. Hudas, New Yorko universiteto širdies ir kraujagyslių skyriaus vedėjas profesorius F. Klokas ir Alabamos universiteto medicinos centro profesorius A. Obermanas. Pagal TSRS ir JAV bendradarbiavimo programą amerikiečių specialistai susipažino su Kauno širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos institute atliekamais išeminės širdies ligos tyrimais, domėjosi čia taikoma automatinės elektrokardiogramų analizės praktika. Vilniuje, Matematikos ir kibernetikos mokslinio tyrimo institute, svečiai iš JAV susitiko su specialistais, kuriančiais automatizuotos ritmogramų analizės sistemą.

— Betarpiškas įvairių šalių mokslininkų bendravimas, pažintis su naujausiais kolegų pasiekimais turi neįkainojamą reikšmę bendrai mokslo pažangai,—**pasakė** profesorius P. Fromeris **savo** interviu Eltos korespondentei V. Petrauskaitei.—**Šią** tiesą patvirtina ir **konkreti** JAV bei Tarybų **Sąjungos** medikų **bendradarbiavimo** praktika, **duodanti manau**, didelę naudą abiem **sutartį** pasirašiusioms šalims. **Šio** vizito metu mus labai **sudomino** Kaune vedamas išeminės širdies ligos registras, **pagal** kurį kardiologai gauna **plačią** informaciją apie šios ligos paplitimą, dinamiką. **Esu įsitikinęs**, kad nuodugnus **ligos** pažinimas kaip tik ir **padėjo** kauniečiams žymiai **sumažinti** žmonių mirtingumą nuo miokado infarkto. **Šioje** srityje mes matome **realią** tolesnio praktinio **bendradarbiavimo** perspektyvą.

Iš "Gimtasis kraštas"

MOKESTIS UŽ TRIUKŠMĄ

Japonija — pirmoji pasaulyje šalis, kuri įvedė „mokestį už triukšmą". Jį moka reaktyvinių lėktuvų keleiviai, kurie naudojasi Japonijos aerouostų paslaugomis.

Japonų vyriausybė tikisi tokiu būdu gautas lėšas panaudoti triukšmo mažinimo aplink didelius aerouostus reikalams.

KANADOS ŽINIOS

LIETUVIŠKOMIS TEMOMIS

"Tikrasis Lietuvos balsas"

J. YLA

"Tėviškės Žiburiai" Toronte surado "tikrąjį Lietuvos Balsą". Girdi, "Iš okupuotos Lietuvos išeiviją pasiekia du balsai—oficialusis ir pogrindžio". Oficialusis balsas esąs ne Lietuvos balsas, "Sovietų Sąjungos balsas, pridengtas lietuviškumo skraiste". Tiktai užkietėję komunistai tebemaną, kad tai Lietuvos balsas. Visa nelaimė esanti tame, kad "išeivijos lietuviai komunistai neturi klausos", jie negalį atskirti Maskvos balso nuo Vilniaus.

"Paaiškėjus, kad oficialusis balsas nėra Lietuvos," toliau piškina gerą klausą turįs Tėviškės Žiburių redaktorius, "jo reikia ieškoti neoficialiose sferose, tai yra pogrindyje". Tie pogrindiniai leidiniai gal ir ne pilnai išreiškią Lietuvos balsą, "bet suėmus visus į vieną tekmę, aiškiai matyti, kad čia kalba Lietuva."

Taigi, daugybė Lietuvoj išeinančių laikraščių nėra Lietuvos balsas. Jį reiškią pogrindiniai leidiniai. Gerai, pažiūrėkime bent į vieną tokių "Lietuvos balsą" reiškiančių šaltinių.

Vilniuje išeinančioje "Tiesoje" buvo aprašomas teismas tūlo Antano Terlecko. Kadangi jis labai plačiai pasireiškė, tai bus verta susipažinti su juo. Pirmiausia jis su grupe tokių pat grobstė visuomeninį turtą. Paskui tapo "Lietuvos balso" reiškėju. Žmogus taip stengėsi, kad atsidūrė teisme. Teisme, "Tiesa" rašo, "jo rankos virpa, balsas dreba. Jis net verkia it mažas vaikas". Tai bent "didvyris".

Įdomiausia tas, kad teisme iškilo viršun, jog jis rinko parašus po savo pareiškimais, kuriuos siuntinėjo į užsienį. Talkon pasiėmė tūlą J. Sasnauską. Šis "didvyris" dar prieš teismą parašęs malonės prašymą, kuriame tarp kito jis sako: "pergyvenu nusivylimą savo veikla ir visų pirma smerkiu patį save, kad pasukau neteisingu keliu". Jis nori, kad jam būtų atleista. Jis nori pradėti naują gyvenimą.

Kaltinamieji gavo pritrenkiantį smūgį, kai atsirado liūdininkai, kurie teisme sakė, kad Terleckas padėjo jų pavardes po savo straipsniu be jų sutikimo. Po tuo pareiškimu Europos šalių vyriausybėms ir Jungtinėms Tautoms, tarp kitų buvo ir Švenčionių rajono Reškutėnų parapijos klebono Napoleono Morkūno. Pats klebonas teisme liudijo, kad jis nesutikęs pasirašyti po tokiu "dokumentu".

Taip be sutikimo buvo padėti vardai po tuo "dokumentu" eilės kitų. Pavyzdžiui, kauniečio Rimanto Mažuknos, "Pergalės" tekintojo. Po tuo "dokumentu" be sutikimo buvo padėta Edmundo Bartuškos pavardė. Sauvališkai panaudojo Terleckas Adutiškio klebono B. Laurinavičiaus, Kęstučio Povilaičio ir visos eilės kitų.

Taigi, kaip matote, koks "puikus" tas "tikrasis" Lietuvos balsas.

* * *

"AŠARŲ PAKALNĖ"

Tuose pačiuose "Tėviškės Žiburiuose" montrealietis TF fondo atstovas, Leonas Girinis, kaulydamas aukų, Vilniuje įvykusią dainų ir šokių šventę apibūdina sekančiai:

"Šiais metais pavergtoje Lietuvoje iškilmingai buvo minima 40-ties metų okupacinė sukaktis. Vilniuje buvo surengta didelio masto dainų šventė, o laimingieji žmonės, kurie daug laiko praleidžia eilėse prie maisto paskirstymo punktų (parduotuvėmis vadinamų) buvo suvežti džiaugsmo dainai ir padėkai. Nors ir su ašaromis akyse, lietuvis dainavo"

Taigi, tie 36,000 dainininkų ir šokėjų dainuodami ir šokdami verkė. Jie buvo prieš jų valią suvežti į Vilnių. Na, jų pasiklausyti buvo 100,000 kitų. Be abejo, jie irgi tur būt verkė. Tų "ašarų" tur būt buvo dideli klanai. Tik po vieną lašą ir tai susidarė 136,000 lašų.

Šių žodžių rašytojas 1975 metais matė tokią dainų ir šokių šventę. Nebuvo matyti jokių ašarų, priešingai didžiausias entuziazmas.

Kalbant apie "suvežimą", kai buvo dainų ir šokių vakaras Kalnų parke, tai taip žmonės grūdosi į parką, kad tvarkdariai nepajėgė sulaikyti, kai parkas prisipildė. Tūkstančiai turėjo eiti namo labai nepatenkinti, kad negalėjo patekti į parką.

Iš tikro, jeigu jau reikia verkti, tai tik dėl to, kad mūsų tautiečių tarpe yra tokių, kurie viešai per spaudą skleidžia tokias melagystes apie mūsų gimtojo krašto žmones. Lietuvoje dabar yra šimtai tūkstančių saviveiklininkų. Jie šoka, dainuoja ir sportuoja. O kai ateina tokia šventė, kaip buvo šiemet Vilniuje, būna didelės varžybos, patekti į tą šventę.

TORONTIEČIŲ KRONIKA

SĖKMINGAS PARENGIMAS

Po vasaros atostogų buvo malonu pasimatyti su tautiečiais Sūnų ir Dukterų Klubo bankete, lapkričio 1. Svečių atsilankė skaitlingai. Buvo ir iš toliau. Tai P. Pajuodis iš Londono ir F. E. Laurusevičiai iš New Lowell, J. Barčas iš Wasaga Beach. (Kiek anksčiau lankėsi Toronte J. Milerio brolis iš JAV, bet nesulaukė šio banketo).

Šeimininkės paruošė tikrai skanią vakarienę. Tai: R. Kuktarienė, J. Kuisienė, A. Strolienė, A. Gudžiauskienė, A. Poškienė ir A. Guobienė. Jos dar nuo savęs paaukojo tortus ir kitus skanumynus. Prie jų prisidėjo ir V. Masienė. Darbu padėjo J. Mileris, A. Morkienė, J. Morkis, J. Morkūnas, S. Kuisis, A. Gudžiauskas, J. Yla.

B. Morkūnienės gimtadienis supuolė su šiuo parengimu, tad dalyviai jai padainavo ilgiausių metų. Kas norėjo, smagiai pasišoko. Žodžiu, vakaras praėjo labai smagiai.

SUSIRINKIMAS

Rytojaus dieną sekmadienį, įvyko Klubo susirinkimas. Iš raportų paaiškėjo, kad Klubas finansiniai stoví gerai. Tai vis ačiū tiems draugams ir draugėms, kurie tvarko klubo reikalus.

Buvo diskusijos, per kurias buvo apkalbėti nariai, kurie nesilaiko klubo tarimų, nemoka narinių mokesčių. Buvo priimtas tvirtas pageidavimas, kad tiems nariams būtų pasiųsti registruoti laiškai, jiems primenant jų pareigas ir įspėjant, kad jeigu jie per 30 dienų neatsilieps, neužsimokės duoklių, tai susirinkimas turės juos išbraukti, kaip atsisakančius laikytis klubo įstatų ir nutarimų.

Buvo diskusuotas Naujų Metų sutikimas. Vieni siūlė, kad būtų dienos metu, bet dauguma pageidavo, kad būtų vakare. Nariams įėjimas bus nemokamai, o pašaliniams $5.00. Bus nemokamai duodama kavutė ir užkandžiai. Taip nariams, taip ir nenariams. Šokiams gros Klubo muzika.

° ° °

Beje, pradžioj, atidarant susirinkimą, pirmininkas J. Yla pranešė, kad mirė klubo narys A. Rutkauskas. Jis buvo pagerbtas vienos minutės tyla sustojus.

Baigiant susirinkimą J. Mileris įteikė amerikoniškų $20 nuo J. ir P.Markauskų, kurie svečiavosi Toronte kiek anksčiau. Šeimininkės pakvietė susirinkusius pasilikti užkandžiams.

LIGONIAI

A. Jasiūnienė pergyveno sunkią operaciją Women's College ligoninėj.

P. Kiškis, kurs nuo birželio serga, dabar turėjo vidurių operaciją.

LANKĖSI CHICAGOJ

M. A. Guobai lankėsi Chicagoj aplankyti M Guobos sergantį brolį. **Report.**

MOTERŲ SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, lapkričio 2, įvyko Toronto Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas, kuriame buvo pranešta, kad klubas praėjusią vasarą turėjo išvyką, taipgi kad klubas finansiniai gerai stovi.

Pirmininkė B. Janauskienė padėkojo visiems ir visoms, kurie prisidėjo prie spalio 5 sueigos sutikti svečius iš Lietuvos.

Kadangi klubas susirinkimų vasaros metu neturėjo, tai ir iki šiam laikui neteko sužinoti, kad yra sergančių klubiečių. Štai jos: A. Pajuodienė, H. Karpavičienė, M. Buzunienė, M. Berškienė. Dėl ligos jos negali lankytis susirinkimnuose. Kliubietės linki joms sustiprėti.

M. Berškienė per A. Guobienę paaukojo $20 klubo reikalams.

Pirmininkė B. Janauskienė atsikreipė į klubietes, ragindama lankyti ligones.

Svarbesni klubo veikimo reikalai buvo atidėti sekančiam susirinkimui, kadangi jau buvo vėlu, ir susirinkimą reikėjo uždaryti. **Koresp.**

MONTREAL, QUEBEC

DAUG MIRČIŲ

Neseniai Londone, Ontario, mirė 81-erių metų Povilas Blažys, buvęs montrealietis, kuris senai paliko Montrealą. Montreale liko šeima.

Spalio 29 d. mirė Mikulėnienė (Sutkaitytė), sulaukusi 73 metų amžiaus. Liko vyras ir du sūnūs.

Lapkričio 2 d. Queen Elizabeth ligoninėje mirė Antanas Laurynaitis. Liko liūdinti žmona Bertha Motūza, duktė ir sesutė Sūzana Giedraitienė.

Lapkričio 2 d. mirė Agota Verimauskienė, sulaukusi gražaus amžiaus. Liko žentas ir anūkėlis Aleksandravičiai. Prieš kiek metų gatvėje rasta be sąmonės, gal mašinos pritrenkta. Nuo to laiko, ji pilnai sveikatos neatgavo.

Visų mirusių šeimoms gili užuojauta, o mirusiems amžina ramybė.

LIGONIAI

Elenutė Monstavičienė randasi Montreal General ligoninėje, turėjo kojos operaciją.

V. Šipelio sveikata šiuo laiku dar pablogėjo.

O štai visa eilė jau seniai nesveikuojančių: Masanduckas, Rasimavičius, F. Nakas, E. Urbanavičienė, A. Einikis, M. Gudas, St. Pečiulaitis, A. Liokaitis ir R. Karalevičius.

Visiems sergantiems linkiu greitai pasveikti, o sveikieji neužmiršti juos laiks nuo laiko atlankyti.

ATVYKO ČIA, BUVO IŠVYKĘ KITUR

Pas K. Baltuškevičių svečiuojasi dvi lietuvaitės iš Kauno.

Charles ir Alice Juškai buvo išvykę į Ontario aplankyti savo draugus P. ir V. Garnelius ir kitus pažįstamus.

A. Šuplevičienė buvo išvykusi į J. A. V. aplankyti savo sergančią sesutę ir švogerį. **P.**

MONTREAL, QUE., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Onutės Morkewitz [Morkevičienės]

Su liūdsiu širdyse minime jos mirties vienerių metų sukaktį kai iš mūsų tarpo išsiskyrė 1979 metais lapkričio 20 d.

Ilsėkis ramiai, o mes širdyse visuomet Tave minėsime.

VITAS MORKEWITZ—sūnus
V. VEKTERIENĖ—vėlionės gera draugė

LONDON, ONT.

Sių metų spalio 27-ta d. Parkwood ligoninėj, Londone mirė Povilas Blažys, 82 metų amžiaus. Lietuvoj kilęs Butkaičių km., Eržvilko valsč., Tauragės apskr.

P. Blažys mirė vėžio liga. Prieš apie 10 metų buvo gavęs priepuolį. Jam buvo paralyžuota viena pusė. Keleta metų gydytas šiek tiek sustiprėjo, bet nebeturėjo jėgų ir gyveno Sveikatos Poilsio namuose. Pastaraisiais metais daktarai pripažino, kad jis sirgo vėžio liga.

Paliko nuliūdime sūnų su marčia ir tris anūkus ir žmona, kuri gyvena Montreale.

Velionis pirmose dienose Kanadoje gyveno Montreale, buvo vedęs ir vienu laikotarpiu priklausė Jaunimo Chore. Vėliau persiskyrė su žmona ir išvyko į Londoną, Ont., kur gyveno viengungiu.

Palaidotas Šv. Petro kapinėse, Londone.

LANKĖSI SVEČIAI

I pabaigą spalio mėnesio į Vakarų Ontario buvo atvykę Kazys ir Alas Juškai iš Montrealo. Jie aplankė Petrą Garnelį Tillsonburge, kuris buvo susirgęs ir ta proga atvyko į Londoną. Bet taip sutapo, kad tuo laiku buvo P. Blažio laidotuvės ko jie nežinojo, ir negalėjo susirasti namuose manęs ir tik rytojaus dieną teko tik pasikalbėti per telefoną. Labai apgailestauju, kad taip ir man neteko pasimatyti su taip tolimais draugais. **J. N.**

Winnipeg, Manitoba

Bob Urbonas po trumpos ligos mirė spalio 4-tą dieną, tik sulaukęs 52 metų. Paliko dideliam nuliūdime žmoną Judy ir du sūnus, Wayne ir Gregory, brolį Albina Toronte, ir seserį Beatrice, JAV.

Bob Urbonas buvo gimęs ir mokslą išėjęs Winnipege. Jo tėveliai seniai mirę, nes jiems teko sunkiai gyventi.

Bob Urbonas buvo Winnipego Lietuvių Kliubo narys ir paskutinius 4-rius metus jo pirmininku. Šeimai prašant jis buvo palaidotas Visų Šventų kapinėse spalio 10 d. Visi dalyviai buvo pakviesti pietų į Kliuba.

W. Staponavičius pasakė tam pritaikytą gražią kalbą. Taip pat nuo moterų kalbėjo L. Samolaitienė.

Winnipego Lietuvių Kliubo nariai ir valdyba liūdime netekę gero pirmininko. O tau, Bob, tebūna lengva ta šalta Kanados žemelė. **V. N.**

KVIEČIA PRIE KOALICIJOS

Washington. — Paaiškėjus, kad lapkričio 4-osios rinkimuose laimėjo konservatyvieji su Ronald Reaganu priešakyje, lapkričio 6 d. čia įvyko susirinkimas, kuriame visa eilė unijos lyderių pasisakė už reikalą sukurti didžiulę koaliciją kovai su reakcija.

Kalbėjo Washingtono atstovas United Auto Workers ir tos unijos laikraščio redaktorius Frank Wallick, United Food and Commercial Workers patarėjas Arnold Mayer, International Longshormen's and Warehousemen's unijos Washingtono atstovas Michael Lewis, United Electrical Workers atstovas Lance Compa ir kiti.

Visi nurodė artėjančius pavojus įvairiose srityse, ypatingai pabrėždami, kad konservatyviųjų dominuojamas būsimas Senatas, prezidentui Reaganui pritariant, pradės veiklą, norint panaikinti visus ankstyvesnius darbo žmonių laimėjimus. Grėsmė susidaro Occupational Safety and Health įstatymui, Social Security, bedarbių mokesčiams ir maisto kuponams.

LTSR AUKŠČIAUSIOS TARYBOS SESIJA

Vilnius. — Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas Antanas Barkauskas ir tos Tarybos Prezidiumo sekretorius Stasys Naujalis paskelbė, kad Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimu, lapkričio 25 d. čia renkasi dešimtojo šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos antroji sesija.

Sesijoje bus apžvelgti svarbiausi Lietuvos ekonominio ir socialinio vystymosi klausimai, nauji uždaviniai, Lietuvos pasirengimas ateinančiais metais šaukiamam Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos 26-ajam suvažiavimui.

Washington. — International Trade Commission lapkričio 10 d. nubalsavo nevaržyti automobilių importo iš užsienio. Komisija trim balsais prieš du pasisakė, kad importas nesanti vienintelė Amerikos automobilių pramonės bėdų ir aiškino, kad recesija ir pirkėjų palinkimas prie mažesnių ir tuo pačiu benziną taupančių automašinų esąs svarbiausias faktorius.

Fordo kompanija ir United Auto Workers unija paskelbė, jog jie darys pastangas įtikinti Kongresą ir Baltuosius Rūmus, kad šis komisijos sprendimas nebūtų pripažintas.

San Francisco-Oakland, Cal.

APIE MŪSŲ VEIKĖJĄ IR VAJININKĘ

Baltraus ir Antaninos Chiuladų dukra Violeta gimė ir augo Lowell, Mass. Dar nebaigusi vidurinės mokyklos 1925 metais ji su motina atvyko į Lietuvių Moterų Sąryšio rajono suvažiavimą, kuris įvyko South Bostone atstovauti Lowelio kuopą ir tapo išrinkta eiti Sąryšio sekretorės pareigas.

1927 metais ji sukūrė šeimyninį gyvenimą su Aleksu Taraška, kuris tuo laiku ėjo sekretoriaus pareigas Lietuvių Literatūros Draugijos 7-to rajono komitete.

1936 metais blaškomi bedarbės keliems metams jie iš Mass. valstijos išvyko. Bet sugrįžus Violeta vėl ėjo Moterų Sąryšio sekretorės pareigas.

1950 m. Taraškai persikėlė gyventi į California. Čia nesant panašios moterų organizacijos, mūsų Violeta pasireiškė labai nuoširdžia veikėja LLD ir LDS kuopose. Kas liečia LLD kuopą, tai Violeta yra joje nepavaduojama veikėja.

Be to, kaip žinia, draugė Violeta Taraškienė yra mūsų laikraščių vajininkė. Ji priima prenumeratas ir aukas.

Mes sveikiname mūsų Violetą! **J. M. L.**

APIE ONĄ DAIVIENĘ

Spalio mėn. su Aleksa aplankėm draugę Oną Daivienę. Ona neseniai buvo skubiai nuvežta į ligoninę. Sveikata jau buvo pagerėjus ir kai mes ją lankėm, buvo namie.

Ona šiais metais geg. 30-tą atšventė savo 90 metų sukaktį. Pasidaro sau maistą ir apsižiūri. Sunkesniems darbams pasisamdo pagalbos. Turi keletą draugiškų kaimynų kurie jai gelbsti.

Gyvendama Cleveland, Ohio, Ona buvo susituokusi su Jonu Čečėta. Jie augino vieną sūną. Mirus Čečėtai, jinai susituokė su Daiviu. 1950 m. visa šeima paliko Clevelandą ir apsigyveno Kalifornijoje. Čia įsikūrė gražioje vietoje. Gaila, kad po kiek metų—mirė jos ir antrasis vyras, ir Ona pasiliko vėl viena.

Sūnus buvo vedęs, turėjo savo šeimą, o Ona sakė "kol galėsiu, būsiu savo namuose". Keletą kartų jos namuose buvome surengę LLD San Francisco kuopos pietus.

Ona ir šiais metais nepamiršo paremti mūsų spaudos-paaukojo $150. "Laisvei" $100 "jos ateinančios 70 metų sukakties proga, ir "Vilniai" $50 "Vilnies" Fondui paramos.

• • •

Taipgi gavau laiškutį nuo Bernice Kubilienės su $35 čekiu. Jinai užmoka už dvi prenumeratas ("Laisvės") į Lietuvą ir aukoja $5 "Laisvei" paramos. B. Kubilienė atvyko iš Hamilton, Ont., Kanados, pas dukrą Halisjah, kuri dabar gyvena Pasadena, California. Anksčiau jos dukra Halisjah ir Milda gyveno mūsų apylinkėje ir abidvi su Motina lankydavo mūsų parengimus. Kaip kada atnešdavo jų namuose pagamintų tortų, pyragaičių, už kuriuos mes visuomet buvome dėkingi. Beje, dukra Milda irgi mus paliko, kadangi jos vyras su darbu turėjo persikelti į Mexico City, Mexico. Mes visi apgailestaujam, kad praradome draugiškas drauges. Joms ir jų šeimoms linkime stiprios sveikatos ir laimės.

• • •

Juozas Roland buvo užsukę mūsų apylinkėje, atsinaujino prenumeratas ir paaukojo $5 "Vilnies" ir $3 "Laisves" vajams.

Reikia pastebėti, kad Juozas keletą kartų savo mašina pavažinėjo turistus iš Lietuvos po svarbesnes ir gražesnes vietas apie San Francisco, Berkeley ir kitus priemiesčius.

• • •

LLD 198-ta kp. ruošia parengimą su pietumis gruodžio 7-tą (jeigu gaus svetainę) Finnų Svetainėj, Berkeley, Cal. Juozas prižadėjo apmokėti visas išlaidas. Būsime jam dėkingi. Beje, Juozas turi San Francisco pora užeigų.

Dėkoju visiems už aukas ir prenumeratų atnaujinimą per mane.

V. Taraškienė

Bilbao, Ispanija. — Lituotojas, kuris ir pats vos išliko gyvas dižiulio sprogimo metu, kai buvo užmušta 51 vaikas ir du suaugusieji, spaudai pareiškė, kad tai įvyko netyčia. Jis ką tik buvo užlipęs už mokyklos virtuvės, norėdamas pakeisti vamzdį, ir kai reikėjo ji sušildyti sujungiant, dėl buvusio dujų prasisunkimo, įvyko staigus sprogimas.

IEŠKO ŽUDIKŲ

Madison, W. Va. — Penki specialistai, visoje Amerikoje žinomi dėl savo sėkmingos veiklos, tyrinėjant žmogžudystes, atvyko prisidėti prie jau dirbančios vietos policijos, ugniagesių ir specialių FBI pareigūnų, ieškančių negrų vaikų žudikų. Jų tarpe yra specialistai iš New Yorko, Los Angeles, Detroito ir kt.

SKAITYKITE "LAISVĘ"

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

LAIŠKAS "LAISVĖS" JUBILIEJAUS REIKALU

Džiaugiamės, kad jau pradeda ateiti nuoširdūs atsiliepimai ir sveikinimai "Laisvės" septyniasdešimtmečiui atžymėti.

Nuoširdi laisvietė Apolionija Bečienė (Ankudavičiūtė) iš Miami, Floridos rašo: "Aš suprantu, kad mano pareiga pagal išgalę prisidėti prie "Laisvės" išlaikymo.

Siunčiu "Laisvei" $2,112 ir prašau paskirstyti taip: $2,000 "Laisvės" sukakčiai atžymėti 1981 metais, $100 vajaus fondui ir $12 už prenumeratą.

"Mano sveikata silpnėja; gydytojas sako, kad mano "pacemakeris" arba širdies pagalbininkas dar gali metus kitus veikti, tik bėda, kad mažai beturiu jėgų, vos pajėgiu save apsitvarkyti ir į Lietuvių klubą nuvažiuoti. Visas mano susiraminimas ir džiaugsmas, tai "Laisve", ir "Vilnis". Su "Laisve" turėjau progos susipažinti dar gyvendama Lietuvoje.

"Į Ameriką atvykau 1913 metais ir apsigyvenau Newark, N. J. Tenai prasidėjo mano veikla pažangiajame lietuvių judėjime. Pirmiausiai įstojau į "Sietyno" Chorą ir Sūnų ir Dukterų Pašalpinę Draugiją."

Daug Brooklyno laisviečių gerai pažinojo A. Bečienę. Ji daug metų gyveno Great Neck, L. I. netoli New Yorko. Senesniais laikais Great Neckas buvo tirštai lietuvių apgyventa kolonija su gerai išvystyta progresyvių lietuvių veikla. Turėjo suorganizavę Lietuvių Literatūros Draugijos, Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Kuopas ir "Pirmyn" Chorą. "Laisvės" redaktoriams surengdavo koncertus, piknikus ir prakalbas.

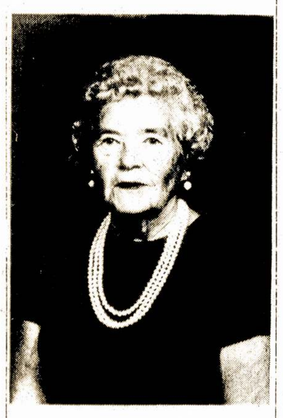

Apolionija Bečienė

Apolionija Bečienė buvo įsitraukusi į visų organizacijų veikimą, visada ją matydavome dirbančią parengimuose. Ji nepraleisdavo "Laisvės" renginių, ir pagal išgalę paremdavo "Laisvę" aukomis.

Apolionija Bečienė prieš kelioliką metų iš Great Necko, išvyko į šiltą, saulėtą Floridą. Dėl silpnos sveikatos ir amžiaus nebegali daug veikti, bet "Laisvės" nepamiršta.

Tai pirmoji moteris, prisiunte $2,000 "Laisvės" 70 metų jubiliejaus paminėjimui!

"Laisves" kolektyvas širdingai dėkojame draugei A. Bečienei už stambesnę auką ir įvertinimą "Laisvės" 70 metų jubiliejaus.

Mes linkime Jums, Apolionija sveikatos ir dar daug Floridos saulėtų dienų.

Paul Venta

NEWARK, N. J.

Mirus

Bronislavai Ostapuk

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai ir žentui, Adelei ir Feliksui Lupševičiams, sūnui ir marčiai Edvardui ir Reginai Rudžiams, broliui Juozui Kerailiui, anūkams, proanūkams, visiems artimiesiems bei draugams.

Helena Feiferienė — Julė Andrulienė
Robertas Feiferis — Adelė Pakalniškienė

St. Petersburg, Florida

NEWARK, N. J.

Mirus

Bronislavai Ostapuk

Reiškiame gilią užuojautą jos dukrai ir žentui Adelei ir Feliksui Lupsevičiams, sūnui ir marčiai Edward ir Regina Rudis, anūkams, proanūkams, broliui Juozui Kerailis, visiems artimiesiems bei draugams.

W. A. Malin — T. Stočkienė
O. Čepulienė — K. Bender
K. Rušinskienė — P. N. Ventai
S. Stasiukaitienė — B. N. Skublickai
Anne Yakstis — Ieva Mizarienė
W. A. Yuskovic — I. A. Bimbai
Anna Jamieson — E. A. Jeskevičiūtės
Victor Becker — Mildred Stensler
A. Babarskienė — Vincas Paulauskas
Venera Roclaw — M. Grayson

N. Buknienė

HUDSON, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Anna B. Urban

Mirė 1979 m. lapkričio 17 d.

Jau praėjo vieneri metai kai mus palikai, brangioji mano Anna. Mes Tavęs negalime pamiršti—visada minime, rytą ir vakarą.

CHARLES K. URBAN—vyras
L. HOLTHAUS, E. MC CLENNAN ir A. PERREAULT—dukros

MIAMI, FLORIDA

Nors jau ruduo įpusėjo ir metai eina prie pabaigos, bet šiltosios Floridos oras dar vis vasariškas. Pliažuose žmonių padaugėjo. Lietuvių Socialio Klubo atidarymas įvyko rugsėjo 7 d. Nuo to laiko kas sekmadienį 12 val. dienos metu klube patiekiami pietūs. Po to seka šokiai bei įvairūs lošimai sode po medžiais.

Dauguma klubiečių vasaros atostogas praleido kur nors šiaurėje, grįžo jau ir svečiai turistai, nors dar ne visi, jie nepamiršta apsilankyti klube bei atsivesti savo draugus. Klube galima pavalgyti skanius pietus ir praleisti laiką su draugais. Galima sakyti, jog klubo renginiai būna sėkmingi.

L. L. D. 75 KUOPOS SUSIRINKIMAS

Spalio 19 d. L. S. K. patalpose įvyko L. L. D. 75 kuopos susirinkimas. Jį atidarė ir pravedė pirmininkas Juozas Zutra. Toliau sekė valdybos raportai. Jie buvo priimti be pataisų sekretorė M. Navicky perskaitė birželio mėn. susirinkimo protokolą kuris buvo priimtas. Iždininkė ir finansų sekretorė N. Iešmantienė išdavė finansų stovio raportą, pranešdama, jog visi nariai už 1980 m. užsimokėjo duokles ir turi centro pakvitavimą.

Narių šiais metais turėjome 43. Taipgi iš kuopos iždo 2 laikraščiam "Vilniai" ir "Laisvei" pasiųsta po $200. Plačiau buvo apkalbėti vajaus reikalai. Vajininkais palieka tie patys, "Vilnies"—M. Navicky, "Laisvės"—N. Iešmantienė. Plačiau buvo kalbėta apie rengiamus pietus spaudos naudai su menine programa lapkričio 16 d., sekmadienį, L. S. K. patalpose. Išrinkta rengimo komisija: M. Navicky, N. Iešmantienė, A. Nevins ir J. Smolenskas.

Aptarta, kad LLD 75 kuopa laikytų susirinkimus tą pačią dieną, kaip ir LSKlubas, kurio nariai susirenka kiekvieno mėnesio antram trečiadienį. Pradžia 12 val. dienos.

Po susirinkimo narės pasirūpins kavute ir užkandžiais. Apgailėtina, kad mūsų nariai žymiai išretėjo; silpna sveikata ir mirtis jų skaičių sumažino.

Mums buvo malonu susirinkime matyti V. Boviną, kuris sveikas būdamas rūpestingai darbavosi bei mums patardavo. Džiugu, kad V. Bovino sveikata pagerėjo, jis gražiai atrodo.

SERGA

J. Krasnickas jau seniai serga. Džiugu, kad jo sveikata šiuo laiku yra kiek pasitaisius. Bet jis liūdi ir laukia, kad jį draugai aplankytų. Sveikas būdamas Julius čia visus palinksmindavo. Niekad neatsisakė padainuoti, ar tai koncerte ar laidotuvėse. Jis lankėsi visur. Dabar jis randasi Arch Creek Nursing Home, 12500 N. E. 16 Ave.N.Miami,Fla.33161.

ooo

Charles Tamošiūnas buvo susirgęs. Buvo ir ligoninėj, bet jau grįžo į namus ir sėkmingai taisosi žmonos Nelies prižiūrimas.

ooo

Ieva Vitartienė taip pat nesveikuoja; ji beveik praranda regėjimą. Buvo ilgametė "Laisvės" skaitytoja. Labai apgailėtina, jog jau nebegali skaityti.

ooo

Mae Gabrėnienė buvo sunkiai apsirgus ir pasidavus į ligoninę, bet jau grįžo į namus ir palaipsniui sveiksta.

ooo

Frank Mankauską ištiko širdies priepuolis. Jis randasi Miami ligoninėje. Jam buvo pritaikytas širdžiai veikti aparatėlis (Pace Maker).

Visiems viršminėtiems linkime stiprios ir visuotinos sveikatos.

SUSIRINKIMAS

Gruodžio 10 d. 12 val. dienos metu įvyks L. S. K. susirinkimas ir naujos valdybos rinkimai. Kviečiame visus narius dalyvauti. Po susirinkimo bus ir užkandžių prie kavutės. Vieta: 2610 N. W. 119 Str., Miami.

Valdyba

Metinis parengimas spaudos paramai

Lapkričio 16 d., sekmadienį, Lietuvių Literatūros Draugijos 75 kuopos įvyks draugiški pietūs su programa bei muzika ir šokiais. Pietūs bus duodami 12 val. Po pietų bus programa bei šokiai. Vieta: L. S. Klube, 2610 N. W. 119th St., Miami.

Kviečiame visus dalyvauti.

Valdyba

☆

Užprenumeruokite "Laisvę" savo draugams

☆

Minėjimai 63 m. socialistinės revoliucijos sukakties

Lapkričio 6 d. TSRS ambasadorius A. Dobryninas su žmona sukvietė gražų būrį žmonių į TSRS ambasadą Washingtone minėjimui socialistinės revoliucijos 63-jų metinių.

Lapkričio 7 d. Tarybų Sąjungos misijoje prie Jungtinių Tautų įvyko minėjimas. Čia teko matyti, tarp didelės minios, nemažai ir lietuvių.

M-nė

TARP LIETUVIŲ

Lapkričio 4 d. mirė muzikas Mykolas Cibas, gyvenęs Great Neck, L. I. Palaidotas lapkričio 8 d. Cibas yra buvęs Operetės Choro dirigentas.

* * *

Lapkr. 1 d. F. Mažilienė savo namuose krito ir išlaužė alkūnės kaulą. Ji buvo nuvežta į Mary Immaculate ligoninę, kur jai ranką sugipsavo. Dabar draugė Mažilienė gydosi namie jos dukrelės Frances Baltrun priežiūroje.

* * *

Ona Čepulienė pergyveno dvi sunkias operacijas lapkričio 3 d. Ji randasi Hillcrest General Hospital.

* * *

Abiem mūsų gerom klubietėm linkime greit sustiprėti.

IM

VAJUS

GAVIMUI "LAISVEI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ PRENUMERATŲ

VAJUS PRASIDES RUGSĖJO 1 IR TĘSIS TRIS MĖNESIUS IKI ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO 30.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus dieną. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma $50; 2-ra $45; 3-čia $40; 4-ta $35; 5-ta $30; 6-tą $25; 7-ta $20; 8-ta $15; 9-ta $12; 10-ta $10.

KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25 centų. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas 50 centų.

KREDITĄ UŽ AUKAS DUOSIME KONTESTANTAMS (VAJININKAMS) TIK JEIGU JIE PATYS PRISIŲS PINIGUS. PINIGAI GAUTI PER KITUS NEBUS KREDITUOJAMI VAJININKAMS.

$20,000 FONDAS

Apart įeigų už prenumeratas ir skelbimus, turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui, kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vajų sieksime ir vėl šiam svarbiam reikalui sukelti $20,000 fondą. Tai padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę"
Savo Giminėms Ar
Draugams Į Lietuvą. Jie
Bus Jums Dėkingi Už Tą
Dovaną

* * *

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų.
Kanadoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų.
Lietuvoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų
Kitur užsieniuose $15.00 metams, $8.00 pusei metų.

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

Aido choro žinios

Praėjusį šeštadienį Aido choras buvo susirinkęs repeticijoms. Keletas choristų nedalyvavo. Prašome šį šeštadienį visus choristus susirinkti 3 v. po pietų. Aido choras kviečia buvusius aidiečius ir visus kitus, kurie galite dainuoti—stoti į Chorą ir tame draugiškame kultūriniame kolektyve dalyvaut. Aido chorui ilgus metus vadovauja Mildred Stensler.

Choras pradėjo mokytis kompozitoriaus M. Gorbulskio parašytas kelias naujas dainas.

Po pamokų aidietė Onutė Babarskienė pagamino užkandžių ir kavutės.

Aido choras išreiškė širdingą užuojautą mielai aidietei Adelei Lupsevičienei dėl jos mamytės mirties. Adelės mamytė, prieš mirtį, prašė savo dukrelės, kad įteiktų Aido chorui $25. Širdingai ačiū Adelei, o jos mamytei Bronislavai Ostapuk tebūna lengva Amerikos žemelė.

Aidiečiai su šypsena veiduose sutiko ilgametę aidietę Nastę Buknienę, kuri neseniai grįžo iš Tarybų Lietuvos. Ji ten pabuvojo ilgesnį laiką, daug pakeliavo, daug pamatė. Ji buvo priimta Vyriausybės ir apdovanota Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Garbės raštu.

N. Buknienė labai daug ir nuosekliai papasakojo savo kelionės įspūdžių ir parvežė "Palangos". Už Nastutės sveikatą visi išgėrėme po taurelę.

Labai popietę praleidome draugiškai.

Choristas

MOTERŲ KLUBO NAREMS

Antradienį, lapkričio 18 d., 2 val. po pietų įvyks Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Dalyvaukime skaitlingai.

Valdyba

Iš Niujorko Moterų Klubo veiklos

Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas įvyko spalio 21 d. Laisvės salėje.

Susirinkimą atidarė ir pravedė Klubo pirmininkė Ieva Mizarienė. Priimti valdybos raportai.

Julia Šimkienė pranešė, apgailestaujanti, kad negalinti lankyti susirinkimų dėl lūžusio šlaunės kaulo, kuris negreit gyja. Julia visada susirinkimuose lankydavosi. Laukiame jos greit sugyjant.

Klubas ir vėl atnaujino septynias prenumeratas į Lietuva, taip kaip daroma kasmet.

Aukomis šį kartą prisidėjo F. Mažilienė $5 ir N. Skublickienė $2. Maistu prisidėjo S. Stasiukaitienė ir M. Šukaitienė.

Po susirinkimo įvyko vaišės, kurias paruošė N. Ventienė ir O. Babarskienė.

Laike vaišių Klubo sekretorė Nastė Buknienė, neseniai grįžusi iš Lietuvos, su klubietėmis pasidalino savo įspūdžiais. Klubietės įdomiai klausėsi. Jos dėkingos Nastutei, ne tik už kalbą, bet ir už saldainius iš Lietuvos.

A. R., Koresp.

BRIEFS

Peace organizations, political activists, and concerned citizens across the country are calling for a moratorium on the production and stockpiling of nuclear weapons by both the United States and the Soviet Union.

By a nuclear moratorium they hope to reduce the threat of nuclear war which would mean the destruction of both countries.

Mobilization For Survival, a coalition of peace, church, and labor representatives, has named 1980 "Survival Summer" and is mobilizing youth across the country to work on its campaign.

* * *

Have You Urged Your Senators To Vote For Salt II?

* * *

Anti-Reagan demonstrators rallied at the University of California right after the elections in protest against the President-elect. Similar events took place also in other places.

* * *

When President Carter leaves office Jan. 20, he will receive a $69,630 annual pension, a share in $1 million for administrative help to winding up his affairs, $150,000 a year for office staff, and Secret Service protection for life.

* * *

They say when the Barbizon Corporation shut down its lingerie sewing shop in Provo, Utah, on June 1, 320 women were put out of work. They are fighting back, trying to set up a worker-owned business.

* * *

New York Aido Chorus rehearsal went very well Saturday, Nov. 9 and we are waiting to sing our new songs for the public. Highlight of the evening was Naste Buck's "Eye Witness" report about Lithuania from where she has just returned with an award as cultural and peace activist.

* * *

Many thanks to Ona Babarskas who treated chorus nice coffee table. See you all next Saturday. After the rehearsal will be very interesting showing of slides by Mildred Stensler.

* * *

If you like to save your home from higher taxes then write a letter as follows:
To Stanley Fink,
Speaker of the Assembly,
The Capitol, Albany, N. Y.

Please do all that you can to see that the Esposito bill is made into law. I am opposed to 100% assessment of small homes (2 and 3 family) in the New York State.

* * *

Ann Jillian, born to Lithuanian parents as Juratė Nausėdaitė has become an actress. This season we can see her on television in the comedy series called "It's a Living!" The press writes that the Lithuanian star already competes with such "sexbombs" as Suzanne Somers and Loni Anderson. **Ilse**

Ann Jillian